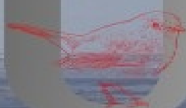

INSULAR

Renate Oude Nijeweme

Insular

Renate Oude Nijeweme

Insular

Luckenbooth 2018

Renate Oude Nijeweme

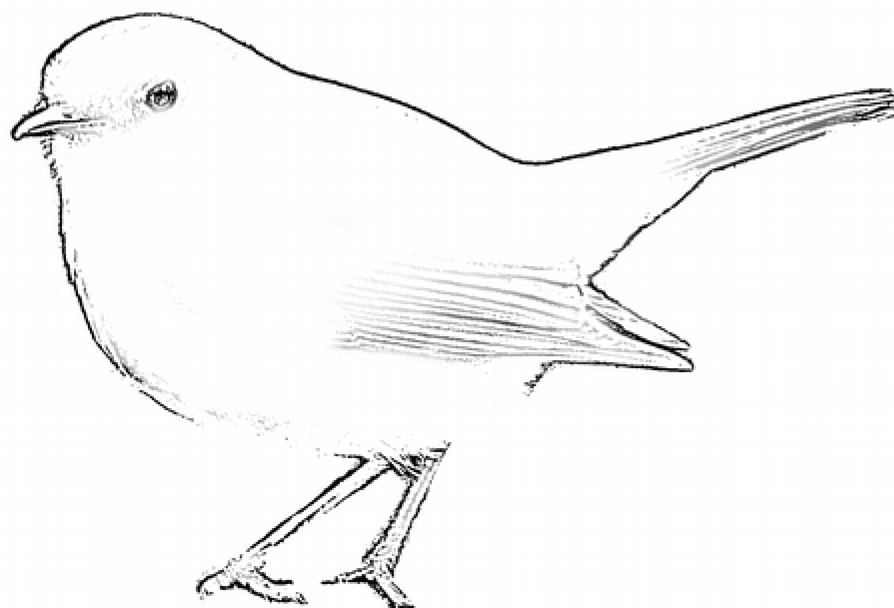
Editor: Judith Duursma

renateoudenijeweme.nl

ISBN 978 90 817629 1 5

We passed upon the stair
We spoke of was and when
Although I wasn't there
He said I was his friend
Which came as some surprise
I spoke into his eyes
I thought you died alone
A long long time ago

— David Bowie, The man who sold the world

Kiki is terug.

Om 15.09 uur had ik het vermoeden dat ik Kiki in de slaapkamer zag zitten. Ik ging niet eenmaal, niet tweemaal maar viermaal kijken of ik het goed had gezien. Het was niet de kou of de eenzaamheid die maakten dat ik dingen zag die er niet waren. Ik wist het zeker om 15.33 uur. De klok had net drie uur geslagen. Wanneer ik dat ding eens gelijk ga zetten? Als het me negen van de tien keer stoort. Tot nu toe glimlach ik erom en geeft het me het gevoel thuis te zijn. Waar anders is de tijd een vertraging, een raadsel en een rekensom tegelijkertijd?

Kiki had haar vederlichte jurkje aan, hetzelfde dat zij droeg in het museum. Kiki op mijn bed, zo'n één meter twintig van het hoofdeinde af zit ze naar me te kijken, door me heen te kijken. Alsof ik er niet ben of alsof zij mij niet ziet omdat zij en ik dezelfde zijn. Kiek. Kiekster. Ik was er nooit

eentje voor bijnamen. Ik ben niet bijster creatief met woorden. Wel weet ik alles van Kiki. 101.358 blonde haren van 67 centimeter. Een zwierig, vederlicht jurkje en twee prachtig grijs-blauwe ogen. Een gave huid met maar drie moedervlekjes, één op haar linkerbeen, één op haar onderarm en één boven haar lip aan de rechterkant. vier letters in haar naam en geboren op de mooiste dag van de mooiste maand in het mooiste jaar. Kiki, haar naam proeft alsof er twee lieflijke feeën tikkertje spelen over mijn tong. Nu hoef ik nooit meer alleen te zijn.

Ondertussen zit ik hier beneden en ik weet niet zo goed wat ik moet doen met Kiki daarboven. Ik heb nog geen 'Hallo' gezegd. Het dwarrelt nog in mijn hoofd en ik weet niet eens of ik wel hallo wil zeggen. Wat zeg je tegen iemand die altijd in gedachten bij je is geweest? Die jaren met je gedeeld heeft? In wiens bed je sliep tot de zonnestralen je wakker kriebelden? 'Hallo? Leuk dat je er weer bent? Wil je koffie? Of ben je meer een theedrinker geworden? En drink je die met suiker? Ben je een rooibos type of een Earl Grey? Drink je je koffie langzaam en van Arabica of snel en zie je wel? Moet er een koekje bij of een taartje en knabbel je er dan een stukje af en laat je de rest liggen met een spijtige blik of ligt het taartje er zo kort dat ik me kan afvragen of het er ooit gelegen heeft?' Is het na het hallo misschien weer heel snel 'Tot ziens'?

Als ik hier blijf zitten blijft Kiki Kiki.

Kiki zoals in mijn hoofd. Wit, licht en geurend naar zacht zoete zomernamiddagen. Als ik hier blijf zitten ben ik niet alleen want Kiki zit hierboven. Wil ik haar niet liever in mijn armen sluiten, met mijn handen over haar haren gaan en haar ruiken zoals ze rook? Ik weet niet wat ik wil en de klok slaat alweer vier maal. Iets over half vijf is een prima tijd om even te gaan wandelen. Moet ik Kiki vertellen dat ik ga? De deur op slot doen? Koekjes en melk op de keukentafel laten staan? Ik heb niet eens koekjes en zeker geen melk. Wacht, ik sluit de deur gewoon. Het komt goed, het komt vast allemaal goed.

De deur valt dicht. Nooit in het slot. Het kan wel maar het hoeft hier echt niet aan de langste bewoonde dijk van Nederland. De dijk is 12.100 meter, 19.215 stappen en ontelbaar veel regendruppels. Deur na deur geeft het gevoel dat er gewoond wordt, geleefd wordt maar het is er stil, vaak zo stil dat mijn hoofd in geluiden gaat voorzien. Er tjilpt dan een vogel, en zo af en toe komt er een fanfare langs. De snijdende wind maakt wonden in mijn gezicht waar ik met alle tien mijn vingers in kan. Het bloed maakt me weer lekker warm en het zachte vlees stelt me gerust.

Ik woon hier nu sinds de dag in het museum, 44 uur en 32 minuten later dan dat ik Kiki zag verdwijnen in het grafbed van hout om precies te zijn. Bijna drie kwartier nadat mijn moeder een naam riep die ik niet eerder hoorde. Ik lieg. Ik hoorde hem wel. Maar zo lang al niet meer. Ik zag hem uitgesproken worden tegen een hoofd van hout. En mijn moeder zeeg neer op de koude, harde museumvloer. Zomaar. Met allemaal mensen die er bij stonden te kijken en mijn vader. En ik natuurlijk maar ik zocht naar Kiki die verdween toen ze dacht dat alles goed was.

Mijn voeten stampen in de maat van mijn malende gedachten. Linkerstamp, rechterstamp, linkerstamp. Het wad maakt het opgedroogde slijk op mijn schoenen weer smeuïg en zal straks voor een nog dikkere laag vloerbedekking zorgen.

Stamp. Slurp. Zucht.

Er vallen mistige regendruppels op mijn haar. Het zijn nog niet echt druppels geworden maar alleen maar mist zijn ze ook niet meer. Mijn hele lijf doet mee met het ritme van mijn stampende hoofd.

Waarom zat Kiki opeens op mijn bed? Waarom nu en niet tien jaar geleden? Of over twee weken? En waarom zat ze op mijn bed en niet aan mijn keukentafel? Een wirwar aan gedachten in mijn hoofd is wel het laatste wat ik kan gebruiken. Meestal weet ik precies wat er zich allemaal in mijn hoofd afspeelt: óf er feest een roodborstje of een vage, grijze vleugel

vult mijn hoofd teveel en laat rook uit mijn oren, teer uit mijn neus en zwartgalligheid uit mijn mond komen.

Vandaag zijn er vragen met antwoorden, antwoorden zonder vraag en vragen zonder antwoord. Zie die maar eens met elkaar te verbinden in dit namiddagse uur.

Kiki heeft eerder nooit voor zoveel onrust weten te zorgen. Integendeel. Het wad in deze duisternis heeft vaak meer antwoorden dan mijn keukentafel. De weidsheid geeft ruimte, de vuurtorens stellen gerust. Zij zoeken ook.

Ik werd geboren in een groot huis met een koude vloer. De pas ontwaakte haan was de eerste die mij begroette met een luid kukeleku. Het donkerhouten bed kraakte en mijn moeder schreeuwde “nooit weer”. Mijn vader lachte erom: hij wist wel beter. Op zijn doordeweekse horloge zag hij dat het 04.44 uur was. Mijn geboorte vroeg om een een borrel. Geroutineerd schonk hij zijn ochtend-borrel in, speciaal voor vandaag met een kop erop. Onze grote woonkeuken was in die tijd altijd warm en de eerste jaren rook het er regelmatig naar zelfgebakken koekjes of een overheerlijke taart.

We hadden een woonkamer voor de grote mensen en een woonkamer voor de kleine mensen en de gasten. Er stond een televisie in de hoek en een stereotoren voor de zater-dagmiddagdansjes. Ik zat graag aan de grote tafel te tekenen terwijl er ergens van ver muziek langs kwam. Ik telde de lijntjes die ik zette en wist precies hoeveel ik er die dag had geplaatst. Al mijn tekeningen kwamen in ons huis te hangen. Vier in de hal, drie in de keuken en maar liefst zeven op de gastenwc.

Van ver kon je onze paarden horen snuiven van ongenoegen omdat ze weer eens vast stonden in onze stallen, in plaats van te mogen draven door de nabijgelegen bossen en heide.

In de hoek van onze achtertuin, voor de grote bomen, stond een standbeeld waar ik graag onder lag. Als ik opkeek naar de vrouw van steen beeldde ik me in dat ze begrijpend naar me keek. Ergens wist ik wel dat het niet waar was, dat haar ogen ook zo keken als ik in de moestuin onkruid wiedde.

Naast paarden hadden we geiten, kippen en konijnen. Een halve kinderboerderij die me gestolen kon worden. Soms verlang ik ernaar terug: die overvloed van zachtheid en geknor en mijn eigen desinteresse.

Hier is niets van dat alles. In het hier en nu heb ik het huisje waar mijn moeder geboren werd en waar mijn grootouders leefden en stierven en waar ik nu woon. Er is een woonkamer en een keuken. De woonkamer ruikt naar muffe oude boeken en ver-gankelijke levens. De keuken is wel eens warm en er staat een stoel waar mijn billen een spoor in uitgesleten hebben.

Mijn passen dreunen in mijn hoofd. Er zit een roodborstje op een tak tussen mijn amygdala en mijn hippocampus liedjes te fluiten die ik me niet

meer kan herinneren maar wel mooi vind.
Als vanzelf loop ik het stuk van uitgesleten stoel naar koude-billen-bankje waar ik verder kan kijken dan mijn geest me toe laat. De grijze vlakte met haar golven brengt de onstuimigheid in mij in beweging, laat het walsen en de draaikolken zorgen voor een rare rust.

Kiki is terug. Zij heeft de Waddenzee nog nooit gezien, waarom nam ik haar niet mee? Zit ze nu nog op het bed, ergens driekwart van het midden? Misschien is ze melk gaan halen en koekjes. Het roodborstje tjilpt onrustig en kijkt me met haar kraaloogjes vragend aan. Of ik niet een beter plekje in mijn hoofd heb voor een vogel zoals zij. Het roodborstje voelt vertrouwder dan mijn eigen hoofd. Als het nog hete lontje van een kaars verraadt het dat er ooit een vlam was. Daar zijn mijn hoofd en het roodborstje het over eens: er was eens een vlam. Eens waren er zoveel vlammen dat de hitte mijn wereld in tweeën splitste.

Diep in zijn grauwe winterjas gedoken loopt mijn buurman zijn hond uit te laten. Iedere dag maakt hij hetzelfde rondje over het natte zand. Hij trekt het water van de zee aan als de steeds voller wordende maan. De hond heeft alle hoop op een spel opgegeven en sjokt stoïcijns naast zijn leider. Bij geen voorbijganger of vogel heft hij zijn kop. Hij moet mij ruiken, waarnemen. Ik ben in zijn blikveld niet meer en niet minder dan de te verwachten zandkorrels die nu nog kleven aan zijn poten maar thuis een ander onderkomen zullen vinden. De buurman kijkt heel even op en groet vervolgens niet. De laatste keer dat hij mij groette was toen mijn grootouders nog leefden. Zij waren een buffer tussen mij en de rest van de wereld. Ik had dat nodig. Ik heb een buffer nodig, ik heb hen nodig. Zelf kan ik alleen maar afstoten terwijl ik er alles aan probeer te doen om aan te trekken.

Waarom houdt die vogel niet gewoon haar snavel? Mijn billen zijn te koud geworden om er nog enig gevoel in te hebben. Het wordt tijd om weer naar huis te gaan. Ik kijk nog even naar de eb. Ik houd van eb, van het slib,

van de geur en van het feit dat eb maar een ding kan betekenen: het wordt weer vloed.

Het is al een tijdje eb in mij. Mijn spieren zijn koud en laten me een beetje in de steek. Voordat ik opgewarmd ben zal ik echter al weer thuis zijn. Thuis, waar Kiki is. Althans, waar Kiki was toen ik weg ging.

2

Ik zet de ketel op. Thee is altijd een antwoord. Grootmoeder zou er zelfgebakken appelcake bij hebben. Grootmoeder, alsof ik haar zo noemde. Klaaske. Warme, zachte, begripvolle Klaaske. ‘Beppe’ op momenten dat de kachel warm was, de thee klaar stond en het huis overliep van liefde. Dat was na die dag in het museum. Voordien was ze oma. Oma en opa Westhoek. De ketel kende haar hand al, voordat ik haar dagelijks zou beroeren voor de benodigde warmte.

Het roodborstje is weer terug. Het fluit de can-can in haar eentje. Ik zie haar pootjes opwippen op de maat. Mijn hoofd heeft genoeg ruimte voor vogels en hun muziekstukken. Er zitten niet zoveel mensen in. Mensen en emoties nemen veel ruimte in. Emoties die horen, emoties die moeten en emoties die eigenlijk niet mogen. De gezichten van mensen zijn altijd hetzelfde als ik bij ze in de buurt ben, maar van het roodborstje weet ik dat ze anders kijken als ze alleen zijn. Dat doet iedereen en dat weet iedereen. Maar niemand mag het weten en zeker niet zien. Soms pak ik een geweer en richt ik de loop op mijn hersenen in de hoop het roodborstje te raken. Misschien dat er in mijn hoofd meer mensen zouden zijn als het roodborstje geschoten zou zijn. Maar dan kijk ik in de spiegel en weet ik het weer. Ik zie er Aafke, Vera en Laurent maar het voor-naamste dat ik zie is waarom de buurman mij niet groet en hij niet de enige is.

Het staat me best wel aan, wonen hier. Het huis is opgebouwd uit stukjes Marten en Klaaske. Hun rust en ritme ademt nog door iedere steen. De was hangt door mijn warme keuken en het is er daardoor wat vochtig maar de geur maakt me gelukkig. Ik heb een raam dat uitkijkt op de dijk en dat geeft me een gevoel van geborgenheid. Op de grond heb ik de vloerbedekking van beppe laten liggen. Het slijk en de klei van het wad zijn er ingetrapt en er is een extra laag opgebouwd met de voedzame bodem van de zee. Ik houd er van om te bedenken wat daar allemaal in leefde en dat het hier ook een beetje leeft. Bovendien hoef ik zo niet iedere keer mijn schoenen uit te doen en mijn huis schoon te maken na een wandeling.

Het is stiller in mijn huis nu Kiki boven kan zijn. De klok tikt luider, de stoel kraakt zuchtender en de ketel fluit scheller. Ik ben niet meer boven geweest sinds ik haar op één meter twintig van mijn bed zag zitten. De twaalf treden van de trap kraken zachtjes als ik aarzelend naar boven loop. De deur staat half open en ik kijk de kamer in die eruit ziet als een engelse roos: bedwelmend, roze en delicaat.

Ik heb de kamer uit mijn herinneringen nagemaakt, de kamer waarin ik het beste sliep. Lichte gordijnen die maar een klein briesje nodig hebben om te gaan dansen, muren in een kleur die net niets is. Geen wit, geen roze, zeker geen geel. Een winterse zonsopkomst bekeken door een roze bril. Er staat een vaasje met twee roze rozen die ik eens kocht op een rommelmarkt. Ze verwelken nooit, wie wil er ‘s ochtends wakker worden naast half verwelkte rozen? Wie wil in slaap vallen met de lichte geur van verrotting op het houten tafeltje naast zich? De kussens op mijn bed staan nog zoals ik ze heb achtergelaten.

Mijn ogen zoeken de lengte af. Zat ze niet iets na het midden? Ook in de vensterbank, een plekje waar ze vroeger graag zat is ze niet. Ik onderdruk de neiging om achter gordijnen, in kasten en onder het bed te kijken. Ik zie haar niet.

Had ik thuis moeten blijven? Koekjes en melk klaar hebben staan? Haar mee moeten nemen naar de onstuimige zee? Nu ben ik alleen en ook het roodborstje in mijn hoofd heeft me verlaten. Het enige dat er nu nog rondzweeft is een donkergrijze nevel, soms denk ik dat het het tipje van een vleugel is van een grote vogel. Te groot voor mijn brein en zeker te donker.

Kiki is er niet. Het lot, mijn hoofd, geeft me een duidelijke boodschap. Ze laat mij achter met zowel een leegte als een donkerte, in mijn kamer en in mijn hoofd. Alleen Kiki maakt het er lichter en laat het roodborstje zingen. Ik druip af naar beneden, waar de scheuren en vlekken in de muren me doen denken aan het mooiste wat zij was. Ik wrijf mijn wangen wakker en bedenk me dat het vandaag theemengdag is. Een van mijn taken in de theewinkel van wijlen mijn beppe is het samenstellen van onze huisthee en deze in de juiste zakjes gieten. Een achter-de-schermen- klusje dat mij prima bevalt. Er zijn allerlei regels voor dagen als deze dus neem ik een douche, kam ik mijn haar en poets ik mijn tanden.

Speciaal voor de theewinkel van beppe trek ik een van de drie theewinkel shirts aan. Het kraagje sluit wat strak om mijn hals maar is gelukkig wit gebleven ondanks mijn gehannes van de vorige keer. Als ik op mijn fiets

stap zit beppe al klaar op mijn bagagedrager. Samen trappen we tegen de ochtendzon in.

Tijd voor treuzelen is er niet, we moeten het veer halen. De koude ochtend hangt als een veilige cocon om me heen, niemand fietst me tegemoet op dit ongure uur. Zachtjes hoor ik beppe dudeljoën en ik neurie als altijd mee, mijn beste bescherming tegen het donker. Beppe gaat nooit mee het veer op, nooit mee aan land. Het is alsof ze alleen levend in de theewinkel wil zijn.

Het belletje van de winkeldeur verraadt mijn binnenkomst en Tjitske kijkt vrolijk op. Ze heeft de verwarming hoog gezet en zelfs de te vullen theezakjes staan al klaar. “Goeiemorgen Mia!” Er gaat geen moment voorbij dat Tjitske niet in haar goede doen is. Ik mompel een groet terug en ontwijk haar blik. Iets in Tjitske maakt dat ze mij ziet inclusief mijn roodborstje. “Muziekje, Mia?” Tjitske staat bij de radio en wacht niet op een antwoord. Voordat ik me kan bedenken dat de ochtend zo fijn stil voor me ligt vult ‘Radio Waadsee’ de ruimte. De muziek neemt al snel mijn gedachten over en ik begin met het mengen van onze Lunaris thee. “Pas je op met de gember?” Tjitske is echt overal. Mijn concentratie wordt al na een paar zakjes verstoord als de deurbel gasten aankondigt.

Veel te vroeg en met veel te veel kabaal stormen ze binnen, alsof mijn wereld heeft stilgestaan tot zij er waren. Met veel misbaar gaat het echtpaar zitten aan een tafel voor zes personen. Alsof ze hun territorium af moeten bakenen stallen ze hun jassen en tassen overal om zich heen.

“Koffie!” roept de man, zijn iele lichaam veert mee met zijn uitroep. “Ik moet koffie!” Zijn vrouw strijkt haar kleurrijk bevlekte rok glad en wacht zijn volgende zin af. “Kijk eens in mijn nek! Ik heb vlekken!” Iedere zin wordt hard en nadrukkelijk uitgesproken. Nog steeds stil kijkt zijn vrouw in zijn nek. “Hm hm, vlekken ja.” “Het komt door gisteravond, Meike. Jij hebt pasta gekookt en dat eten we anders nooit. Je weet dat ik gevoelig ben voor gluten!” De man maait druk met zijn armen en wijst de hele wereld aan. “Ik houd niet eens van pasta, van mij had die ravioli niet gehoeven.” Meike knikt in-stemmend “Ik houd ook niet zo van pasta nee, het had niet

gehoeven nee. Moet je echt koffie? We zijn in een theewinkel en” Haar man onderbreekt haar en roept dat de koffie ook vanavond wel kan.

Driftig wenkt hij Tjitske dichterbij. Nog voordat zij de tafel bereikt heeft grijpt hij weer naar zijn nek. “Oh nee, ik trek het niet tot vanavond, ik moet koffie, nu!” “Twee koffie mop en snel graag” roept hij dwingend naar Tjitske.

Mijn theezakjes kijken me zwijgend aan en vullen lukt me niet meer. Ik loop naar achteren om sluitstripjes te halen, al zijn er nog genoeg voor alle zakjes van vandaag. Zelfs achterin hoor ik de man nog praten over vlekken en dat een snelle koffie hem overal vanaf helpt. Als ik weer naar mijn plekje achter de balie loop hoor ik opeens hoe stil het is. Als ik opkijk zie ik twee paar ogen strak op me gericht. Betrapt wenden ze hun blik af en beginnen dan zacht tegen elkaar te praten. Het contrast met hun eerder misbaar is groot. Toch hoor ik de woorden “gezicht” en “afgrijselijk” duidelijk gefluisterd worden. Van ver zie ik een zwarte vlaag langzaam mijn kant opkomen. Het wordt steeds een stukje donkerder voor mijn ogen. Een klein hoekje blijft doorzichtig grijs. En door dat kleine hoekje zie ik Tjitske. Haar haren lijken licht te geven, schijnen fel door mijn grijze waas. Als ik zou zeggen dat er een lichtstraal over de blonde haren van Tjitske streek dan zou ik liegen. De zon had zich nog niet veel laten zien vandaag. Door mijn wimpers heen zie ik hoe Tjitske praat met onze gasten. Het ruisen in mijn hoofd belet me te horen wat er besproken wordt maar ik zie het resultaat: een lege zaak.

Geen gasten meer. Met een zucht gaat Tjitske zitten aan de tafel voor zes. Ze gebaart mij hetzelfde te doen. Tegenover haar ver-mindert de ruis en klaart mijn blik. “Praat jij wel eens met iemand” Tjitske kijkt me wat onwennig aan. Het is de eerst keer dat we zo tegenover elkaar gezeten in gesprek zijn. Praat ik weleens met iemand? Ik weet zo snel het antwoord niet. Ik praat met mij en met mijn roodborstje. Soms praat ik tegen de vlaag, de fanfare en de zee. Zal ik dat zeggen?

De stilte duurt Tjitske te lang en ze vuurt nu een nieuwe vraag op me af. “Kom je na werktijd met mij mee? Je kunt bij ons blijven eten.” Ze pauzeert even en vervolgt: “je kunt ook blijven slapen, dan neem je morgen het veer naar huis.” Ik knik begrijpend. Het veer gaat immers zo laat niet meer. “Mooi, dan is dat geregeld” Tjitske staat blij op, “we eten groentesoep.”

Mijn hoofd protesteert. Instemmend knikken kan gevaarlijk zijn. Nu moet ik bij Tjitske eten. De laatste keer dat ik samen met iemand at was toen beppe nog leefde. En dat, dat is alweer een lange tijd geleden. Radio Waadsee komt weer langzaam bij me binnen en ik zie de lege theezakjes netjes op een rij staan. Gedachten aan hoe ik het ga redden tijdens het avondprogramma zullen moeten wijken voor de geur van gember.

Het huis van Tjitske is totaal niet zoals ik verwacht had. Verweerd en gebleekt leunt het tegen de harde eilandwind in. Het naambordje is sterk vervaagd en pas als je weet dat het de familie Latinga is die er woont kun je het in de verweerde grijze letters lezen. Eenmaal over de drempel sta je midden in een overweldigend behaaglijk huis. Het ruikt er naar gemoedelijke zon-dagen. De woonkamer is ingericht met ouderwetse oorfauteuils die behangen zijn met dekens in verschillende stadia van vergankelijkheid. Er staat een kleine bank vol slijtplekken en verkleuringen. Het zou voor oud en afgedragen door kunnen gaan, rijp voor de kringloop. Toch overheerst er het gevoel van een aan gezelligheid weggesleten geheel.

Er is iets opvallend anders aan deze woonkamer. Er staat een bed in. Niet een ziekenhuisbed, zo’n tijdelijk bed vergoed door de zorgverzekeraar. Het is een robuust bed van massief eikenhout. De spijlen zijn rijkelijk bewerkt met prachtig houtsnijwerk. Vanuit het bed heb je een goed uitzicht op het raam, de voordeur en zelfs een stukje van de keuken.

Vlakbij het bed staat een grote verzameling foto’s op een kastje. In lijstjes van ver-schillende grootte en kleur staat de hele familie Latinga bij elkaar. Van Tjitske weet ik dat ze veel broers en zussen heeft. Ze zijn allemaal van het eiland afgegaan, een carrière of de liefde achterna. Alleen Tjitske bleef, om te zorgen.

In het bed ligt een frêle oudere dame. Aan haar kleur is te zien dat ze al jaren niet meer buiten is geweest. Ze kijkt me onderzoekend aan. Ze zegt niets en dat maakt dat ik me ongemakkelijk voel. Was ik maar nooit ingegaan op Tjitskes voorstel. Niet dat ik dat deed, ik ben hier eigenlijk per ongeluk. Tjitske hoeft maar één blik te werpen op haar moeder om te weten wat er nodig is. Een extra deken of een glas water. Het zijn de signalen die ik niet eens opmerk waar Tjitske zonder moeite op inspeelt.

Ondertussen kookt ze, zo te ruiken niet onverdienstelijk. Ik voel me klein en nietig in dit hechte gezelschap. We eten rond het bed. Er wordt geroutineerd een tafel uitgevouwen en aangeschoven.

De aanpassingen zijn zo normaal geworden dat het geen noodzaak meer lijkt maar gezelligheid. De groentesoep is heerlijk. Veel lekkerder dan dat ik hem maak. Er zitten veel verschillende groenten in en zelfs vermicelli. “Red jij het een beetje?” Tjitskes vraag haalt me uit mijn gedachten en ik kauw snel wat groente weg. Tjitskes ogen zijn op mij gericht, haar lepel hangt tussen tafel en mond een beetje te bibberen in de lucht. Zou het hoogtevrees hebben? Ik knik in-stemmend. Tjitskes lepel blijft hangen als ze al de volgende vraag stelt “kook je voor jezelf of eet je alleen brood?” Wat een rare vraag. Om tijd te winnen blaas ik mijn volgende lepel soep kouder. Als ik hem in mijn mond stop blijkt hij nog vele malen te heet. Gulzigheid, daar komen slechte dingen van. Mijn stem piept en kraakt als ik wil antwoorden. Meer dan een “Ja” is er niet hoorbaar. Het roodborstje tjilpt wel opeens hard door mijn hoofd alsof ze de tijd van haar leven heeft.

Eindelijk mag Tjitskes lepel de soep weer in. Ik weet niet zo goed wat ik met de vragen van Tjitske aan moet. Ze kijkt me onderzoekend aan en veel te hard plonst mijn lepel weer de soep in. Er komen spatten op het tafelkleed. Ik voel hoe mijn hoofd rood en warm wordt. “Geeft niets” Tjitskes stem is zacht.

Het strak opgemaakte bed staat in een ouderwetse gastenkamer waar deuken en scheuren om de eer strijden. Ik had hier nooit willen zijn. Het is zo ongemakkelijk om in het huis van een ander te slapen terwijl je niet weet

hoeveel scheuren en hoeveel deuken het huis telt. Hoeveel stenen zijn er en welke zijn er broos?

Het ruikt hier naar ouderwetse zeep. Met mijn ogen dicht zie ik het hangen, in een hoekje. Een zelfgemaakt hartje omhult het. Het hangt er al jaren. Stil hangt het aan een touwtje om alleen te bewegen als er een onverwachte windvlaag komt of als er iemand langsloopt. En wanneer gebeurt dat nou?

Het verbaast me hoe snel ik in slaap gevallen ben. Ik kan me geen gedans met de zwarte vlaag herinneren. De kamer waarin ik wakker word lijkt een andere dan waarin ik ging slapen. Tjitskes gastenkamer is gezellig ingericht met boeken, snuisterijen en bloemetjesgordijnen. Het is duidelijk dat ze gastvrijheid wil uitstralen.

Langzaam geeuw ik de langste slaap sinds jaren uit mijn lijf. Ik droomde zelfs in lente-kleuren en zag mijzelf liggen op een groot grasveld. De geur van lelietjes-van-dalen hing boven me, alsof ik ze kon aanraken. Het gras was vochtig en veerkrachtig, kietelde me een beetje tegen mijn blote huid. In een sloom tempo kwamen er wolken in de meest vreemde vormen voorbij. Zachtjes streek de zon over mijn gezicht, over mijn armen en via mijn buik langzaam naar mijn tenen. Er is zoveel aanraking overal. Het gras dat me wiegt, de lucht die me aait. Ik heb me nog nooit zo geborgen gevoeld.

Een voorzichtige stem bij mijn deur vraagt of ik wakker ben. Ik blijf muisstil. Het ruwe katoen van het laken stevig om me heen gewikkeld, de ouderwetse dekens in lagen warmte over me heen. Ik geef nog niet op. Ik geef nog niet weg wat ik net heb verworven. Langzaam hoor ik de voetstappen de trap af gaan, de gang door. In de keuken wordt gerommeld. Gedempt maar toch hoorbaar. Ik blijf liggen en kijk naar het plafond. Het heeft zestien deukjes en oneffenheden. Er is een haak waar ooit wat gezelligs aan hing en een scheve lamp. De lampenkap gloeit ook als de lamp uit is nog wat licht na.

Opeens kriebelt er een onrust in mij naar boven. Het begint bij mijn tenen en via mijn enkel wervelt het naar mijn kuiten, mijn knieën en mijn dijbeen. De onrust overvalt me in al zijn hevigheid. Het maakt dat ik wil schreeuwen en mijn vuisten tegen de knusse muur wil stukslaan. Het liefst bebloede ik de muren, besmeurde ik het bloemetjesgordijn en schreeuwde ik de longen uit mijn lijf. Scheurde ik dit veel te fijne katoenen laken in repen en vlocht er een ontsnapping van. Ik moet me inspannen om te blijven liggen. Dit kan niet, niet nu, niet hier.

Langzaam tel ik tot honderd en het gevoel neemt wat af. Dit soort gedachten verbazen me iedere keer weer. Zelfs het roodborstje houdt ze niet tegen. Als ik nog eens tot veel tel weet ik opeens heel zeker dat ik hier niet wil zijn. Ik wikkel me uit mijn laken en sleep me uit bed. Ik sjor mijn broek over mijn knieën en knel het kraagje weer om mijn hals. Met mijn oren gespitst luister ik of ik alleen ben. Nog steeds is de keuken het hart van het gerommel. Zonder piepen open ik de deur en sluip de trap af. Ik stap in de geur van warme broodjes en koffie.

Tjitske is in de keuken bezig met het ontbijt. Als ik rechts kijk zie ik Tjitskes moeder. Ze kijkt me aan en glimlacht. Links is de voordeur. Ik zou vanalles moeten, ik zou willen dat ik dat ook wilde. Mijn vuisten zijn gebald en mijn kaken klemmen stevig op elkaar. Ik weet niet wat ik wil maar deze huiselijkheid beklemt me. Ik kijk nog even om, de glimlach is er nog steeds en ze lijkt me begrijpend toe te knikken. Ik begrijp helemaal niets en mijn gebalde vuist hangt nutteloos naast me. Met mijn andere hand open ik de deur en ik ren. Ik ren over het eiland en door de zuivere ochtend en ik ren om buiten adem bij de kade aan te komen. Klaar voor de veerboot. Klaar om beppe weer te zien.

2

Met een grote slok thee spoel ik mijn ontbijt door mijn dichtgeknepen keel. Ik verslik me in de nog hete thee. Tijdens de hoestbui die volgt stoot ik mijn theemok om. Dit is typisch voor een dag als vandaag. Vandaag is geen werkdag, vandaag is er geen ruimte voor een wandeling naar het wad. Vandaag is het een reisdag: van mijn fijne kustplek naar het huis van Aafke en Laurent, mijn ouders. En net als iedere andere keer zie ik er enorm tegenop.

Een vast ritueel zal zich vandaag vol-trekken: Laurent zal wachten op de kiss and ride sectie van de parkeerplaats van het station. Aafke zal thuis aan de keukentafel kijken naar de klok, -die stipt op tijd loopt- om te zien hoeveel vrije ademteugen ze nog heeft.

We hebben duidelijke maar onuitge-sproken regels over mijn bezoeken aan hen. Ik kom altijd met de trein, mijn enige ver-voersmogelijkheid over een afstand als deze. Laurent wacht op de meest linker kiss and ride plek. We zeggen niet veel tijdens het korte ritje naar mijn ouderlijk huis. Vragen tellen doorgaans twee woorden en antwoorden kunnen met de helft toe. Ik blijf twee nachten. 75 minuten na het laatste ontbijt word ik weer teruggebracht naar het station. Tussen aankomst en vertrek wordt er weinig gesproken en nog minder gedaan. De klok heeft het meest te vertellen en geeft aan wanneer er koffie gedronken wordt en wanneer de krant besproken wordt. Voor lachen is geen tijd ingeruimd.

Ik slaap er niet in mijn oude kamer en niet in de afgesloten kamer maar in een nieuwe kamer die is ingericht als gastenverblijf. Alles is er wit. Geen gebroken wit of zachtwit maar steriel wit als de muren van de tandarts. Er staan geen snuisterijen in de kamer, geen foto’s of bloemen. Er hangt alleen vitrage want de zon gaat er onder.

Vandaag heeft mijn trein echter een grote vertraging en als ik aankom op de af-gesproken plek is deze leeg. Gelukkig staat er een bankje met uitzicht op alle vluchtig-hedenvakjes en kan ik op mijn gemak kijken wie er allemaal aankomt en weggaat.

Het is een drukke middag en zo af en toe valt er miezerregen uit de egaal grijze lucht. Ik zie hoe vaders hun hand op steken als zonen de auto uitrennen om de trein naar ver weg te halen terwijl hun te grote tassen tegen kuiten bonzen. Hoe honden geknuffeld worden en hun baasje een "Oh, hoi" te horen krijgen. En ik zie een moeder en dochter die veel te vroeg zijn aangekomen een kop thee drinken uit hun groengespikkelde thermos-kan. Ze zien eruit alsof ze elkaar niet willen missen. Haar rechter zijkant drukt stevig tegen haar linker. Hoofden raken elkaar net niet als ze beiden in

mokken thee blazen en hun ogen vangen elkaars blik bij iedere schaterlach. Als ik mijn best doe vang ik flarden van het gesprek op.

De moeder doet me aan Aafke denken. Niet de Aafke waar ik zo naar toe ga, de andere, waar ik zo naar verlang. Soms denk ik aan mijn moeder van voor die dag in het museum, ver daarvoor. Dan waait er een vlaagje losse flard mijn hoofd binnen. Flarden waren toen zwart noch grijs. Ze waren er wel maar bestonden uit muziek, gelach en geuren. Zoals de geur van versgebakken amandelkoekjes die niemand beter kon bakken dan mijn moeder. Mijn favoriete koekjes waren die waar ik glazuur op mocht smeren. Als het warm en gezellig was dan waren er veel koekjes geschikt voor een suikerlaagje.

Flarden brengen me ook in herinnering naar onze achtertuin, waar we in een tent lagen en ik de paarden onrustig hoorde snuiven. Het regende ontzettend heftig en zo af en toe tilde de wind het tentje op alsof het niets woog. We hadden ons tentje dichtbij de keuken opgezet zodat mama niet zo ver hoefde te lopen met het eten en drinken. Dichtbij de keuken maar ver genoeg van het huis om het een echte kampeerervaring te laten zijn.

De stroom van koekjes was al een tijdje opgehouden en we waren zelfs al echt in slaap gevallen toen een harde klap iedereen wakker maakte. De wind woei stevig om ons tentje en de regen kletterde enorm op het zeil. De knal was zo hard dat ik niet eens bang was, eerder verbaasd dat er zo’n harde knal kan bestaan. Niet lang na de knal ging de keukendeur open en even later werd ons tentzeil opengeritst. Een slaperig hoofd vroeg met zachte stem of alles goed was. Een beetje pieperig voelden we ons wel en dus kwam ze bij ons liggen. Mijn mama. Mijn zachte held.

Van voor de dag van de brand heb ik niet veel concrete herinneringen aan haar. Ik weet de vlagen, soms de geuren. Deze logeer-avond herinner ik me echter nog van beeld naar gevoel. De volgende ochtend wakker worden in de kleine tent met mama opgekruld bij ons gaf zo’n geruststellend en zo’n veilig gevoel. Nadien heb ik dat gevoel nooit meer weten op te roepen. Ze rekte zich uit onder luid gekreun en zo af en toe een gesmoorde “Au”. Stijf

stond ze even later buiten de tent en kondigde wentelteefjes aan als ontbijt. Het feest hield niet op!

Binnen rook het al naar warme kaneel. Er klonk muziek en met een grote grijns stond mijn vader wentelteefjes te maken. “Ik dacht dat jullie dat wel konden gebruiken” was zijn antwoord op onze verbaasde blik.

Samen dansten we op de klanken van de zaterdagochtend radio. Ik voelde me lichter worden van het plezier dat we hadden, met elkaar. Kleine sprankeltjes weerkaatsen in mijn moeders lach en ik zag mijn vader van haar houden.

De toestroom van mensen neemt, net als het licht, steeds een beetje meer af. Nu ik door mijn proviand en vermaak heen ben bedenk ik me dat er iets mis moet zijn gegaan. Laurent is er niet en hij zal ook niet meer komen. De ophaaltijd is verlopen. Ik overweeg weer in de trein naar huis te stappen maar de lange rit staat me tegen. Ik weet niet eens zeker of ik de laatste bus wel zal halen. Bovendien hoor ik hier te zijn. Lopend naar Aafke en Laurent gaan is de enige optie die mij nog rest en ik begin met tegenzin aan de 41 minuten durende wandeling.

Ik ken iedere minuut van deze weg uit het perspectief van een kleine dwaler. De bomen staan nog net zo groot en dreigend en de weg kronkelt op dezelfde plekken. Het is stil onderweg, ik kom geen groetende buur of voorbij razende kennis tegen. Als ik zou zingen zou niemand me kunnen horen. Ik houd van deze afgelegenheid, het is wat het wad met hier gemeen heeft.
Stille wegen, stille luchten.

Al van ver zie ik dat er licht brandt in de kleine stadsboerderij en ik voel een sere-niteit die ik hier niet eerder voelde. Het moet de eerste keer zijn dat ik voor deze deur sta in plaats van met mijn vader achterom te lopen. De achterdeur is nu geen optie, ik ben hier niet thuis. In plaats daarvan trek ik

aan de ouderwetse deurbel. Het is een deurbel waar je nog met heel je gewicht aan moet trekken om je aanwezigheid bekend te maken.

Laurent doet de deur open en staart met grote verschrikte ogen naar mij. Zijn bretels hangen open en de knoopjes van zijn overhemd staan zoals altijd op springen. De rode blos op zijn wangen komt niet van de warmte, hij schenkt hem iedere ochtend samen met zijn eerste borrel in. Laurent blijft dralend in de deuropening staan terwijl hij zwijgt. Ik tel zijn ademteugen totdat Aafke opeens achter hem staat. “Wat doe jij hier?” haar stem klinkt hoog en schriel, gespannen en angstig.

Aafke kan ik uittekenen in haar business-smart outfit. “Met een boerentouch”, zoals ze het zelf noemt. Vanwege haar werk komt ze dagelijks op de meest uiteenlopende boeren-bedrijven. In haar leaseauto rijdt ze er heen, met haar pumps en ordner naast zich op de bijrijdersstoel. Haar immer bemodderde laarzen liggen op de achterbank.

Ze is op alles voorbereid en in iedere situatie een charmante zakenvrouw die iedereen graag mag. Haar innemende glimlach en felle ogen zorgen er voor dat ze krijgt wat ze wil.
Altijd.

Ik kijk van Laurent naar Aafke, van mijn vader naar mijn moeder en begin te
stamelen dat ik altijd op dit moment hier ben en ik niet inzie waarom ik nu op een andere plek zou zijn. En waarom was Laurent niet bij het station? De felle stem van Aafke snijdt mijn adem af “Vanwege de brief”! De brief?

De situatie is belachelijk en ik wil langs hen heen naar binnen lopen om in ieder geval even te gaan zitten maar ze blokkeren mij de weg.

“We hebben je een brief gestuurd, Mia, al een hele tijd geleden. We hoorden niets meer van je dus we dachten dat je hem begrepen had. Je bent hier niet meer welkom. ”

De kordaat uitgesproken woorden van mijn moeder spelen flipperkast in mijn hoofd. Niet meer welkom, ik. In mijn hoofd begint een totale fanfare fanatiek te spelen. Laurent kijkt me nog even aan, ik hoop spijt te herkennen in zijn ogen. Dan doet hij de deur dicht.

B R I E F Brief

Mijn gedachten proberen het woord te ruiken, te proeven en vooral een betekenis te geven. Elke letter komt langs maar ik kan me niet heugen een persoonlijke brief te hebben zien liggen op de stapel ongeopende, onpersoonlijke brieven. Dat zou me wel op-gevallen zijn, zo'n witte envelop met handgeschreven naam en adres en met een persoonlijk -zo net mogelijk- geplakte postzegel.

Er gaat geen belletje rinkelen. Althans, er komt niets door het lawaai van de fanfare in mijn hoofd. Een fanfare heb ik niet zo heel vaak in mijn hoofd en op dit moment komt het me helemaal niet uit. Het stoort me bij het nadenken. Hoe moet het nu verder?

Ik loop om het huis heen en zie dat de gordijnen nu overal gesloten zijn.

Er beweegt niets in huis en alles lijkt zijn adem in te houden. Zitten ze nu gezellig te kletsen met z'n tweeën terwijl ik hier buiten in het donker mijn weg probeer te vinden? Ze willen me niet binnen hebben, dat is duidelijk. Ik begrijp niet waarom en de fanfare maakt het me niet makkelijker om na te denken. De herhaling van de muziek dwingt me er naar te luisteren en de korte, elkaar snel opvolgende klanken geven het een gevoel van urgentie mee.

Het zorgt voor een adrenalinestoot in mijn hoofd die me de mogelijkheid zou moeten geven om te vechten of te vluchten. Alleen hebben de ogen van Laurent me vleugellam gemaakt.

Ik kan niet vechten tegen een dichte deur. Tegen de dichtgetrokken gordijnen. Tegen de stilte die altijd al om dit huis heeft gehangen en waar je nooit wat van kunt zeggen want dan breek je hem.

Het heeft me altijd dwars gezeten dat er eerder deuren dichtgetrokken werden dan monden open.

Ik loop langs de waterput naar de bij-gebouwen. De garage is dicht maar de stallen zijn open. Ik voel de onrust van de paarden nu ze me gewaarworden maar nog niet weten wie ik ben en wat ik van plan ben. Er komt warmte van ze af.

Ik begin zachtjes te praten zodat de paarden mijn stem herkennen.

Hele schooldagen bracht ik in de stallen door. Aafke was ‘s ochtends vroeg al gaan werken en Laurent schonk zich zijn eerste borrel in tijdens een “Wees nou stil, Mia” conference call. Mijn ouders dachten dat ik mijn eigen pap wel had gemaakt. Mijn eigen trommeltje had gevuld en op weg was gegaan naar school. Ik speelde het spelletje meestal mee. Dronk een glas water, at een gevulde koek en ging op weg.

Zodra ik uit zicht was liep ik over het kerkhof weer terug en kroop in het hooi, me zo stil mogelijk houdend. Ik telde vaak tot honderd en weer terug en hoopte dat de dagen snel zouden ophouden met beginnen. Ook nu zoek ik de beschutting van de stallen en krul ik me op in het hooi.

Zachtjes mompel ik voor me uit. Waarom zouden ze mij niet naar binnen laten? Ik ben het toch, Mia? Ik ben er nog wel. Ik ben er nog en ik lig hier in de stal in plaats van in de gastenkamer. De matras is er hard maar deze stalgrond is harder. Waarom wil Aafke me niet binnenlaten en wat bedoelt ze met ‘de brief’? Ik weet toch zeker zelf wel of ik een brief van mijn ouders heb gekregen, of niet?! Denken ze dat ik gek ben. Dat is het! Ze denken dat ik gek ben! Dat is waarom ze me liever in de stallen op de grond laten liggen dan in hun huis laten slapen. Er is geen tijd voor mij op hun klok. Ieder tijdvak heeft zijn nut maar ik heb nut voor Aafke noch Laurent.

2

Ik mis de geur van de ziltige zee. Er slaan hier geen golven stuk op het land, zoals ze ook de gedachten in mijn hoofd nu niet stuk slaan. Laurent en Aafke zijn al jaren niet meer aan zee geweest. Mijn eettafel is sinds het overlijden van Klaaske een één- persoonstafel geworden. Er is enkel een spoor van mij naar mijn ouders. Ik houd ze allemaal binnen; de gedachten, de mitsen en de maren. Met mijn kaken stevig op elkaar geklemd zorg ik dat er niets van mijn gal merkbaar is.

Ondertussen verspreidt het zich in mijn hoofd. Gaat het alle weggetjes af. Blokkeert er de gangen. Tast met zijn bitterheid de structuur van mijn hersenen aan. Het gal wervelt in de kronkelingen van mijn brein. In mijn hoofd is het guur en koud en een onophoudelijke stroom aan gedachten vormt zich, loopt in polonaise. Bittere muziek geeft mijn gedachten vleugels. En het roodborstje danst. Danst alsof ze de vuurvogel zelf is.

Het zwart van het gal gaat over in het zwart van de nacht dat ook hier geen licht doorlaat. Ik ben kleiner dan de pijn die in mij groeit. De pijn die mijn organen verslindt. Eerst de kleintjes. De onbenullige. Van mijn blinde

darm tot mijn huid, van mijn galblaas tot mijn hersenen, alles verschrompelt. Mijn gedachten groeien uit me, slokken mij op. Er is niets meer. Alles wat er overblijft is de lichte ontvlambaarheid van mijn haat.

Er is maar een zuchtje wind nodig om deze stal in lichterlaaie te zetten. De vlammen breiden zich moeiteloos uit en het huis zal zich zonder problemen aan hen overgeven. Aafke zal aan tafel zitten en Laurent zal tegen het keukeneiland hangen. Langzaam zullen de vlammen hen en hun zwijgzaamheid opvreten tot er een stil hoopje as overblijft. Het vlamt in mij. Er woekert een vuur dat meer wil dan toekijken hoe ze worden wat ze al zijn: niets.

Ik ben niet bang voor mijn eigen bloed, mijn eigen dood. Ik ben niet bang om wraak te nemen. De angst zit hem niet in het einde. Zonder woorden zal ik de wereld laten weten wat er hier is gebeurd.

Mijn geboortehuis zal met rooksignalen duidelijk maken wat er plaats heeft gevonden. Tot er niets meer overblijft dan een hoopje smeulende as. Ze zullen snappen waarom iedere vezel verbrand moest worden. Dat er niets kon overblijven. Niets dat mij zou kunnen herinneren aan het gezin waarin ik ouder werd.

In gedachten sta ik op en loop om het huis heen. De gordijnen zijn nog altijd gesloten om mij buiten te houden. Of om de buitenwereld af te schermen van de leegte die er binnen is. Langzaam klop ik op de muren van mijn ouderlijk huis. Een ritme dat mijn knokkels verdooft. Steeds sneller ram ik op de muren.

Op de deuren. Op het glas.

Mijn ritme neemt bezit van me. Mijn hart stampt. Mijn vuisten en ik. In hetzelfde ritme.

Met mijn blote handen sla ik de ruiten in. Het bloed stroomt van mijn polsen naar mijn ellebogen.

Ik schreeuw. Schreeuw de namen van mijn ouders. Tot er niet meer uitkomt dan het grommen waarvan ik iedere ochtend wakker word. De grom die een onderdrukte gil is. Met al mijn kracht trap ik de voordeur in. Ik laat me niet meer buitensluiten. Met een scherf van hun eigen venster ren

ik naar binnen. Recht op mijn doel af. De stomverbaasde Aafke ontzeg ik de mogelijk-heid haar zwijgen te doorbreken. Ruggen-graatloze Laurent mag kijken hoe alles wat hij lief kon hebben vergaat als ik het bebloede glas vervolgens in mijn eigen lichaam steek.

De gedachten sluimeren de hele nacht verder. Van slapen is geen sprake. Iedere vezel in mijn lijf herinnert zich deze stalgrond, deze lucht en deze omgeving. Het is hier giftig, het is hier altijd giftig geweest.Het gal trekt zich terug als de zee bij eb. Het wordt rustiger in mijn hoofd. Het roodborstje denkt niet meer dat zij een vuurvogel is.

Er wacht aan de andere kant van deze dag een bed op mij in een kamer die niet voor gasten is. Met een matras die precies zacht genoeg ligt. De nachtmerries slapen nog als ik voorzichtig het erf op loop. Het huis staat nog net zo ongeschonden als toen ik aankwam. Met haar deuren en gordijnen gesloten beschermt het al wat in haar ligt. Er zijn maar 41 minuten nodig om hier weg te komen, in de trein te stappen die me met een vaart hier vandaan haalt.

Langzaam loop ik die kant op, het huis, het erf, de bomen in me opnemend. Ik zal ze nooit meer zien. Door de laaghangende witte mist weet ik mijn weg te vinden en voel ik me krachtiger dan in de jaren hiervoor. De witte mist verdrijft de zwarte vleugel uit mijn hoofd en zelfs het roodborstje heeft geen weerstand tegen welk wit wijf dan ook. De druk op mijn borst is weg en ik mijmer of ik kan snappen waar dit gevoel door komt, toe leidt.

Op de helft van mijn reis terug naar het station kom ik langs een bos waar ik vroeger graag kwam. Aan de linkerkant ligt een kerkhof waar het veilig verpozen en goed verstoppen is. Het is een oud kerkhof met kronkelweggetjes en grote knoestige bomen. Her en der staan bankjes. De jongste graven zijn van de laatste oorlog. Herfstblaadjes dansen in de mistwolken. Ik duik nog wat dieper in de kraag van mijn jas en begin te praten. De steen is goed onderhouden en heeft eenvoudig de naam en de jaartallen van de overledene uit zich gehouwen. Het is een goede luistersteen, rond en glad. Woorden blijven er niet aan hangen maar glijden

langs de zijden de grond in. In tegenstelling tot de ronde, gladde steen waar ik tegen praat zoek ik naar haakjes in mijn hoofd, misschien zelfs naar een fanfare.
Laurent, ik hield al snel op hem papa te noemen, in de deuropening, zwijgend. Aafke die nooit meer mijn moeder is geworden met haar schrille stem. En het enige wat ik nog weet is 'brief'. Het enige dat ik nog voel is geen zwarte vleugel. Geen zwarte diepe mist in mijn hoofd, geen verzwaring in de doolhof in mijn hoofd met haar kamer vol holle beloftes. Mijn schouders gaan omhoog als ik de lucht die hier hangt opsnuif. Het is de vruchtbare geur van mos. Je ruikt hoe in het klein nieuw leven ontstaat. Er hangt een schorre stem in de lucht, vervaagd met rafelige randen. Als ik me concentreer hoor ik het dichterbij komen, uit gangen in mijn hoofd, verdampt uit de dauw die op de grond ligt.

"Je bent naar haar vernoemd, weet je dat wel?" Laurent zei het terwijl we voor het graf van zijn moeder stonden, nu alweer jaren geleden. Het kerkhof hier smelt samen met het kerkhof van al die tijd terug. We staan op het kerkhof waar Arend en Maria liggen. De stenen zijn mat van de kalk en er hebben al lang geen bloemen meer gelegen. "Mijn geliefde vrouw, mijn geliefde moeder" zegt de steen van Maria Arends.

"Je bent naar haar vernoemd, weet je dat wel?" Mijn vader kijkt me niet aan terwijl hij dat zegt. Dan zakt hij door zijn knieën en begint te praten tegen de steen: "Het is lang geleden, moeder. Ik kon niet eerder, ik kan dit nu al heel moeilijk aan. Je ligt er mooi bij. Ik mis je, moeder. " Mijn vader kijkt met een nietsziende blik achterom naar mij en vervolgt zijn gesprek "Ze doet het redelijk goed. Ik heb het druk met mijn werk nu, Aafke zorgt voor haar. Haar gezicht zal altijd zo blijven, moeder." Mijn vader haalt een zakdoek uit zijn binnenzak en dept zijn ogen. Ik heb nog nooit zoveel emotie bij hem gezien als nu. "We weten niet wat de toe-komst haar gaat brengen, of ze ooit een man zal vinden nu haar gezicht zo... zo is. Een man, een baan, überhaupt iets. Hoe kan ik het hem ooit vergeven?"

Hij blijft nog even gehurkt zitten en staat vervolgens op, kijkt op zijn horloge. Heel even gaat zijn blik naar het graf er naast. Dan beent hij weg,

mij geen andere keuze latend dan achter hem aan te rennen.

Ik hap naar adem en kijk naar de gladde grafsteen waar niets aan blijft hangen. “Aafke zorgt voor haar” die vier woorden dansen voor mijn ogen. Aafke baarde mij, zoogde mij en tot de dag van de brand was ik haar dochter en zij mijn veiligheid. In de verte hoor ik een fanfare, een roodborstje en ik zie een zwarte, grote vleugel langzaam mijn hoofd binnen gaan.
‘Zorgen’ is een woord wat iets anders bij me oproept dan de boezem van mijn moeder. Met mijn vingers graai ik diep in mijn oren om de vleugel tegen te houden. Het roodborstje hipt verschrikt op en de fanfare verstomt. Er danst een wit wijf om mijn zwarte vleugel en de zwarte vleugel vervaagt, vergrijst en verdwijnt.

Het graf waar mijn vader niet naar kan kijken is dat van zijn vader, Arend Arends.
Arend is ook de man waardoor mijn buurman mij niet groet. Door hem kijk ik in de spiegel en zie ik schade. Voor ons was Arend Opa Vogel en hij noemde ons altijd “de meisjes”. Liefkozend noemde hij ons nooit bij onze naam. Alles veranderde aan hem als we bij hem waren: zijn rimpels werden gladder, zijn rug rechter en zijn bromstem vriendelijk. De meisjes, zijn meisjes, wij, we kwamen vaak bij hem logeren. Hij bakte pannen-koeken, de laatste keer dat ik hem zag. Stroop en poedersuiker deden we er op. We aten ons vol en er zat stroop op plekken waarvan we niet eens wisten dat we ze hadden. We lachten hard en veel en iedereen kreeg de kieteldood. ‘s Avonds stopte Oma Vogel ons al nagiechelend in. Ze las ons nog even voor uit het grote sprookjesboek. Ze eindigde altijd met hetzelfde verhaaltje omdat we het alle drie zo mooi vonden. Het wandelt nog altijd rond in de hokjes van mijn hoofd. Ieder hokje heeft een herinnering. En iedere herinnering heeft weer een hokje.

Meestal doe ik mijn best de vervelendste hokjes te ontwijken. Maar ik heb het niet altijd voor het zeggen. Soms zit het verhaal van oma in het hokje dat ver weggestopt achter alle andere hokjes zit. Soms in het hokje met

bloemetjesbehang en veel zonlicht. “Het was een koude, donkere wintermaand” Alleen al bij de gedachte aan de eerste zin ontwaakt mijn roodborstje en begint enthousiast in mijn hoofd te tjilpen. Verheugd fladdert ze opzij als de krakende stem van Oma Vogel mijn hoofd vult met haar verhaal.

“Het was een koude, donkere wintermaand. Dat was niet raar want in de wereld waar we het nu over hebben is het altijd koud en donker. Soms is er mist, soms regent het, maar meestal is er sneeuw. Het licht dat de sterren die avond over de wereld lieten glijden weerkaatste zacht in de sneeuw-kristallen die zich om de bomen gevouwen hadden. De boom stak donker af tegen het glinsteren van het ijs en sommige takken leken dreigender dan andere.

Ondanks de koude wind die om de boom heen gierde stond er een meisje onder de boom. Een meisje, van jullie leeftijd. Met haren zo geel als stro, ogen zo fel blauw als de zee die ze nog nooit gezien had, en alleen gekleed in een jurkje van het meest stugge jute dat je ooit gevoeld hebt. Het meisje was alleen, er waren geen andere kinderen in haar buurt die met haar wilden zijn. Terwijl haar vader zijn glas nog eens vulde met vergetelheid poetste haar moeder haar ego tot ze zichzelf kon zien gloeien.

Niemand dacht aan het meisje of wist waar ze was. Niemand had gezorgd dat ze met een gevuld buikje de avond in kon en de laatste keer dat ze zo warm had gelegen als jullie nu kon het meisje zich niet herinneren. Toch stond het meisje niet verdrietig naast de boom. Van touwen en een plank had het meisje een schommel gemaakt.

Een schommel voor in haar boom. Voor zo'n klein meisje was het natuurlijk best wel ingewikkeld om de schommel aan een tak vast te maken.

Maar dit was geen gewoon meisje, dit was een meisje met de moed en de wilskracht van een beer. Het meisje wilde maar één ding, zó hoog schommelen dat ze de hemel kon zoenen. En dus ging het meisje zitten op de schommel die ze zelf in de boom had gehangen en ze schommelde en schom-melde. Toen het haar bijna was gelukt om de hemel te zoenen

hoorde ze opeens het getjilp van een roodborstje naast zich. Tot haar grote verbazing kon het meisje het roodborstje verstaan.

“Waarom wil je de hemel zoenen?” vroeg het roodborstje aan het meisje.

Even hoorde je niets dan het zuchten van de grote tak waar de schommel aan hing. Het meisje zuchtte met de tak mee en vertelde over de wolk die ze altijd zag, waar ze ook was. De wolk had een gezichtje als het hare en keek altijd verdrietig. Het was geen donderwolk. Vaak scheen de zon er melkwit doorheen.

“Ik wil de hemel zoenen zodat het meisje in de wolk niet meer verdrietig is” antwoordde het meisje op de schommel. Het roodborstje tjilpte verrast. “Welk meisje in de wolk?” vroeg het en het meisje keek op om het verdrietige gezichtje aan te wijzen maar ze kon het niet vinden.

“Iedere ochtend bij het opstaan groet ik haar en iedere avond bij het naar bed gaan vertel ik haar al mijn geheimen. Elke keer als ik naar de hemel kijk zie ik haar verdrietige gezichtje en nu ik haar vrolijk wil zoenen is ze weg”. Beteuterd schommelde het meisje zachtjes heen en weer.

Het roodborstje hipte wat ongemakkelijk op haar tak want zij wist wel wat er aan de hand was. Met haar snavel streek ze onrustig wat veren glad.

“Het is een sneeuwwolk” piepte het roodborstje. “Als je te dichtbij komt smelten de sneeuwkristallen door de warmte van je adem.” Het meisje keek weer omhoog en zag dat het klopte wat het roodborstje tjilpte. Langzaam verscheen het meisje in de wolk weer boven haar hoofd. Opgelucht dat ze niet meer alleen was zwaaide het meisje naar haar beeltenis in de wolk en even, heel even, leek de wolk extra hard te glimmen, speciaal voor haar”.

Het is koud geworden op het kerkhof tussen huis en thuis. Het halen van de trein zou nu mijn prioriteit moeten hebben. Weg hier, van het beschermende bankje af. Ik zou me mee moeten laten voeren met de wind. Het station is zo dichtbij en mijn ouderlijk huis is nog nooit zo ver weg geweest. Als ik mijn ogen sluit hoor ik de waddenzee. Voel ik het slib aan mijn voeten trekken. Hier is geen slib, hier is bosgrond. Mulle, droge aarde. De rust laat me denken dat het hier altijd goed is, dat er nooit iets mis gaat. Alle mensen

hebben hier vrede en een doel. De omgeving is zo wonderschoon dat ze niets anders kunnen voelen dan geluk.

In de verte hoor ik het ruisen van een fontein, of zijn het voorbij razende auto's? Mijn ogen knijpen tegen het licht en tussen mijn wimperhaartjes door zie ik de graf-zerken waar ik nog steeds naast zit. Een man met bolhoedje loopt voorbij. Hij eet een appel. Het geluid klinkt harder in deze stilte. Achter hem aan waggelt een pluizig klein hondje, het blijft staan en snuffelt aan mij, aan mijn roodborstje. Ik verstijf, ik weet niet wat ik moet doen. Ik voel me klein en ik zit weer op de achterbank van onze auto, op weg naar Westhoek. Langs de lange weg staan bomen die vanaf mijn plek op achterbank net uit de kluiten gewassen aardmannetjes zijn. We rijden er veel te hard aan voorbij, takken vervagen, verstrengelen zich tot één grote streep aardmannen.

Mama trok haar pump uit voordat ze achter het stuur ging zitten. Papa liet zich morrend op de bijrijdersstoel zakken. De stilte maakt het koud in de auto. Ik kan mijn eigen gedachten horen buitelen over elkaar. Van de hak op de tak.

Van de ene aardmannenarm op de volgende.

Onderweg maken we een tussenstop in een koffietentje.

Gezellig en een beetje ouderwets. Ik mag er cola met een rietje en mijn vader en moeder nemen beiden een kop “gewone koffie, niet meer, niet minder. ”

De serveerster heeft een glimlach die net zo nep is als onze kerstboom en ze ruikt naar de boerengehaktbal die ze op het krijtbord hebben staan. Ik staar wat naar buiten, de grauwe winkelstraat in. Mijn moeder bladert in een tijdschrift en mijn vader staart in zijn koffie.

Niemand merkt de hond op die al snuffelend om onze tafel loopt. Hij stinkt en hoort duidelijk bij de vrouw die aan de overkant haar sherry zit weg te werken alsof het kraanwater betreft. Ze heeft een jurk aan die te koud lijkt voor de tijd van het jaar en met de kleuren en bloemen te uitbundig voor de draagster. Aan de stoelleuning bungelt de halsband van de hond, groezelig te zijn. Als ik iets warms tegen mijn benen voel weet ik

meteen wat er gebeurd is, ik weet alleen niet wat ik moet doen. Ik kijk verschrikt om me heen terwijl de hond blijft plassen tegen mijn rechterbeen. “mama”, probeer ik maar ze kijkt niet op. Dan komen de tranen die ik normaal zo graag binnen houd. Ze blijven maar stromen terwijl ik mijn moeder probeer duidelijk te maken wat er net gebeurd is.

Als ik eindelijk haar aandacht heb laat ik met een rood hoofd mijn been zien en wijs vervolgens naar de hond. Het duurt even voordat het kwartje valt. “Gatver! Waarom deed je dan ook niets! Loop dan weg, trap dan! Je laat je toch niet onderzeiken door zo’n smerig beest?!” Een stortvloed van verwijten rolt over me heen en maakt dat ik me nog meer schaam. Ze neemt een slok koffie en vervolgt nu iets kalmer “beppe heeft wel een reservebroek, trek deze maar uit.” Alsof ik daar op zit te wachten. Geen broek aan hebben in deze vreemde koffietent, in deze grauwe stad terwijl ik ook nog een stuk moet lopen naar de auto. Ik zit in tweestrijd want blijven zitten terwijl ik deze broek aan heb lijkt me ook geen optie.

Mijn vader kijkt me onderzoekend aan. Soms lijkt het alsof hij me voor het eerst ziet. “Come on girl, trek die viezigheid maar uit” zegt hij terwijl hij zijn colbert los knoopt. Ik glimlach opgelucht en nadat ik me er van verzekerd heb dat niemand zit te staren trek ik mijn broek uit. Papa’s colbert is veel te groot en ik verdwijn er helemaal in.

Als we bij Oma en Opa Westhoek binnen-komen ruik ik de geur van versgebakken appeltjescake. Oma heeft een grote pot thee op een lichtje staan en trekt een wenkbrauw op als ze mij ziet in mijn vaders colbert. “Een hond, Klaaske, ze liet zomaar een hond tegen zich aanzeiken. Ik weet echt niet meer wat ik met dat kind aan moet” Ik voel het bloed naar mijn wangen stijgen terwijl ik naar de punten van mijn schoenen staar. Heel even denk ik papa's hand op mijn schouder te voelen maar als ik omkijk zie ik dat hij uit het raam staart. Oma schenkt zwijgend voor iedereen thee in en snijdt een plak cake af. Ik krijg een lekkere dikke. Zachtjes vraagt ze of ik zo misschien in bad wil. Mijn stem klinkt schor als ik ja zeg.

Als ik mijn plakje cake op heb is het bad volgelopen met heerlijk warm water en een dikke laag schuim. Oma zit op de rand van het bad en kijkt

besmuikt naar me. Ze wiebelt heen en weer op de harde rand en kucht moeilijk. “Mia?” haar stem klinkt zacht en vragend. “Mia, meisje” probeert ze nog eens. “Gaat het allemaal wel goed met je? Gaat het goed op school? En thuis?” Als ik niet meteen antwoord geef gaat ze door, haar stem klinkt nu wat fermer als ze vraagt “Hoe gaat het met euh? Kiki, Mia?”

Als antwoord knijp ik mijn neus dicht en duik onder het schuim. Hoe lang zou ik mijn adem in kunnen houden? Als ik weer boven kom is oma weg. Wel ligt er een extra grote, zachte handdoek op de plek waar oma zat. De kleren die oma voor me heeft klaar-gelegd ruiken bekend. Een zacht zoete geur hangt om me heen.

Ik ga op de bovenste tree van de trap zitten en luister naar de gesprekken beneden.

Opa’s zware basstem bromt overal door-heen. Ik zit op het uiterste randje van de trede om maar te kunnen horen wat er gezegd wordt. Het gaat over mij! Opa bromt iets wat ik maar moeilijk kan verstaan, gelukkig hoor ik nu oma’s stem: “Wat hij bedoelt te zeggen, Aafke, is dat we ons zorgen maken. We bedoelen het goed.” Opa’s lage tonen komen me weer tegemoet. Ik kan nog net iets ontcijferen “moeilijk, met wat er allemaal gebeurd is” Dan hoor ik mijn vader. Hij praat sneller dan normaal als hij zegt “Heeft ze soms tegen jullie geklaagd? Kom, wat zei ze Klaaske?”

Even hoor ik helemaal niets anders dan een theelepeltje dat driftig in een kopje thee wordt rondgedraaid. Dan klinkt mijn oma’s stem, zo onvast heb ik haar nog nooit horen spreken “Het lijkt ons, we hebben het er samen over gehad. Om jullie te ontlasten natuurlijk. Is het niet een idee dat, gewoon voor eventjes maar. Zodat jullie er weer bovenop kunnen komen. Dat Mia hier een tijdje komt wonen?”

Er valt een stoel om en nog voor ik zelf snap wat er gezegd is gilt mijn moeder door het huis “Mia Hier! Auto! Nu!” Papa's stem komt er achteraan “Niet treuzelen!”Opa’s stem bromt, Oma stamelt er doorheen en ik stop mijn vingers in mijn oren en wilde dat ik nooit zo warm bovenaan de trap was gaan zitten.

Ik schud mijn hoofd, kijk de begraafplaats rond en weet weer waarom ik hier ben. Dit is de plek waar ik kon wachten tot schooldagen voorbij waren, zaterdagen overgingen in zondagen en zomers winters werden. De plek waar ze me niet zouden vinden, mochten ze gaan zoeken. Soms wilde ik dat ze gingen zoeken al wist ik niet zeker of ik wel gevonden wilde worden. De lucht ademt nog hetzelfde.
De wolken drijven met dezelfde snelheid voorbij en mijn hart klopt in het ritme van de eerste dag. Ze gaan niet zoeken. Toen niet en nu zeker niet. Aafke zou er haar pumps niet voor aantrekken en Laurent zou haar ogen niet in zijn rug willen voelen. Ik wilde toen niet gevonden worden maar nu wil ik wel gevonden worden.

Niets verandert behalve ik.

2

Er verstrijken best veel seconden, zo op een dag. Ik had het pas door toen ik ze ging tellen. Onopgemerkt lossen ze op. Ze waren er even en komen nooit meer terug.

21.. 22.. 23.. 24.. Ze lijken op mijn adem-teugen: noodzakelijk, kort aanwezig en weg voor je het je realiseert. De seconden voelen op iedere plek anders. Wachtend in de rij vervliegen ze, geven me het gevoel dat ze door mijn vingers glippen. Dat ik wat beters te doen heb dan het wachten op actie. Ik ben er klaar voor, mijn adem gaat snel, mijn seconden dringen zich op, vormen een bal van energie in mijn lijf die nu vrij moet.

In het bos gaan de seconden anders. Je ruikt ze in de bomen en het mos op de grond. Je ziet de insecten zich voeden met de tijd die je met ze deelt. Hier glippen de seconden niet door mijn vingers, hier laat ik de tijd vrij. En het is wederzijds, als ik diep inadem en mijn longen zich vullen met vochtige boslucht laat de tijd mij vrij.

Onderweg zijn is een oefening in tijd laten verstrijken. Het landschap strijkt evenredig langs mijn treinraam. Bomen gaan over in groene vlakten

tot zo ver mijn oog kijken kan. Wolken jagen me achterna en de stevige wind striemt zo af en toe een bui in mijn blikveld. Het deert me weinig. Ik zit droog en warm en ben in gedachten al thuis. Zittend aan mijn keukentafel met een kopje thee dat precies warm genoeg is zoals dat alleen maar kan aan mijn tafel, op mijn stoel waar mijn billen in uitgesleten zijn.

Ik weet dat dit de laatste keer is geweest dat ik op mijn geboortegrond was. De geuren van het bos stop ik in een doosje om thuis, aan het wad, nog eens te ruiken. Echter, de kilheid en het zwijgende verwijt laat ik er achter. Ze hebben me meer gegeven dan in al die jaren hiervoor.

Woorden, tastbare woede en het beeld van de dichtgesmeten deur geven mij houvast om verder te gaan. Ik schrik van de conducteur die aangeeft dat we het eindstation naderen. De harde stem dreunt in mijn hoofd na, klinkt verwijtend om mijn onoplettendheid.

Op mijn thuisstation staat niemand op me te wachten. Ik zou niet weten wat ik zou moeten doen als ik ook hier te maken heb met verwachtingen. Er staat een harde wind zoals altijd in het noorden. Ik kan me geen dag herinneren dat het weer niet mijn gemoedstoestand weerspiegelt.

Het waait hard en de vlaag striemt mijn gezicht. Het voelt fijn om een vlaag buiten mijn hoofd te hebben. Een vlaag die striemt tegen mijn gezicht en het daar niet bij laat maar ook het gezicht van de buschauffeur striemt. En van de bakker.

Terwijl ik kijk naar alle mensen die gestriemd worden voel ik mijn eigen vlaag een vleugelslag maken in mijn hoofd. Als een roofvogel zit hij altijd paraat. Kijkt op me neer. Zijn scherpe klauwen klaar om me te grijpen als dat nodig is. Er ligt altijd een scherp randje op de loer. Soms kijk ik van een afstandje naar de dans van deze roofvogel. Ik probeer hem dan niet te ontwijken. Omdat ik weet dat het geen zin heeft laat ik me door hem grijpen nadat hij biddend boven me heeft gehangen. Met een snelheid die hem meer lijkt te verbazen dan mij grijpt hij me bij mijn goede wil. Soms geef ik mee. Soms bied ik meer weerstand. Het maakt geen verschil, de vlaag wint altijd.

De dijk slaapt nog. Het is er nog stiller dan anders. Ik zit in de schemer van de ochtend voor mijn huis wakker te worden. Het was een nacht vol dromen over dichte deuren en ogen die maar blijven staren. Ik kan het niet van me afschudden. De frisse ochtendwind kriebelt een beetje over mijn gezicht.

Ik heb een deken om me heen geslagen zodat ik het niet koud krijg maar de wind waait door de vezels heen om ook mijn schouders en rug te beroeren. Het ruikt hier altijd naar zee. De geur prikkelt als de wind. De geur, de wind, de kou, niets verdrijft de dichte deur van Aafke. Ik zie weer hoe Laurent daar in de deuropening staat. Roerloos bij het zien van zijn dochter. Ik voel mijn wangen rood worden als ik denk aan de gedachten aan wraak die in de stallen door mijn hoofd gingen.

De warmte van de paardenlijven stelden me niet eens gerust. Uiteindelijk moest de geruststelling komen van hier, van de gedachte aan Klaaske en Marten. Marten met zijn vriendelijke ogen die zo veel meer gezien heeft, zoveel meer liefde te geven had. Marten met de gekromde schouders en de diepe groeven in zijn gezicht. Hij gaf graag de zilte lucht de schuld van zijn lijnen. In werkelijkheid was het de tijd die zoveel andere dingen voor hem in petto had dan zijn bescheiden wensen. Aafke was zijn oogappel, zijn enige, daar waar hij graag een hele mand had gehad. Martens overlijden is in dit huis gaan zitten. In het bankje waarop ik nu zit.
Door zijn overlijden zijn de randjes scherper geworden.
De meeuwen schreeuwen scheller, het zout bijt harder. Er mist een geruststellende hand op mijn schouder, die hij er altijd maar kort liet liggen. En er klinkt niet meer de alles bevrijdende lach door het kleine huisje. Klaaske bleef de zachtste beppe die ik me wensen kon al kreeg ook zij een scherp hoekje dat maar heel langzaam afgerond werd. Nu ze er beiden niet meer zijn moet ik het alleen doen. Ik op dit bankje, bij dit huis. De zeemeeuw en ik.

Niets trekt mij uit het slijk van het wad. En hier is er geen wit wijf om mijn grijze vlaag te bezweren. Ik zal deze dag moeten beginnen als ieder andere dag. Alsof het niet gebeurd is. Alsof ik niet net mijn ouders heb vermoord in een hersenoefening.

De dag voordat we naar het museum gingen kan ik me nog goed herinneren. Het was typisch zo’n dag die ik liever niet was aangegaan. De uren ervoor regen zich tot onbekende eenheden aan elkaar.
Of het weken, maanden of jaren zijn geweest kan ik nu niet meer invoelen. Mijn hoofd is te vol voor tijd. Die dag wring ik me moeizaam in mijn jas die me al twee jaren te klein is. Het patroon van gekleurde vlinders is vervaagd tot een vlekkerig geheel.

Buiten is de herfst in al zijn glorieuze kleuren de dood aan het verwelkomen. Ik houd van dit jaargetijde, de frisse wind, de bladeren die het grijs van de stoep bekleden. De vormen, de geuren, de kleuren brengen de wanorde in mijn hoofd tot rust.

Als ik onze voordeur achter me dichttrek zie ik een groepje uit mijn klas staan. Ze staan naar mij te staren en ik voel me onder hun blik verstarren. Iemand roept “Mia, ben je alleen?” Ik snap de vraag niet en begin te lopen. Dan voel ik iets tegen mijn schouders. Een kleine, felle steek. Als ik op de grond kijk zie ik ze: rozenbottels. Het enige dat voor mij de herfst onprettig maakt. Ik herinner me de voorgaande jaren waarin ik zoveel rozen-bottels tegen mij aangegooid kreeg dat ik ze niet meer voelde. Ik voelde niets meer, ik was niets meer en ik hoorde hun stemmen niet meer. Doordat ik zo verdoofd was leek het alsof ik oploste in de opruiende woorden van mijn klasgenoten.
Dit schooljaar heb ik me voorgenomen om het anders te doen. Na nog een paar felle steken op mijn schouderbladen en rug neem ik nog voordat ze op mijn hoofd kunnen gaan mikken de eerste afslag links. Zodra ik de zandweg zie ren ik op mijn doel af: de begraafplaats. Hier zoeken ze me nooit. Ze denken dat ik er te bang voor ben, er de ruggengraat niet voor heb om me te begeven waar de bomen schaduwen werpen over vervaagde levens. Het is een oud kerkhof met zandige looppaden waar her en der een boomwortel reliëf geeft.

Vandaag ademen de zandpaden net zoveel rust uit als ieder andere dag. Ik ben graag in het gezelschap van de dood. Het geeft me rust en geborgenheid. Bovendien ben ik er kwijt en ik ben zo graag kwijt in dit leven.

Niemand weet van mij en mijn kerkhof. Van mijn gesprekken met de graven en van mijn tranen in de gefilterde zonnestralen. Ze denken dat ik bij de juf op school ben, zoals het hoort. Het bankje geeft me echter een ruggesteun die ik al tijden mis. Als ik hier blijf zitten zal de dag langzaam verglijden, overgaan in de nacht. Donkere uren die ik vaak wakker doorbreng. Er is niets wat ik hier moet, loom sluiten mijn hersenen zich af voor hun omgeving. Traag sluiten mijn ogen zich en langzaam krult er een glimlach om mijn lippen.

Hoe lang ik zo gezeten heb weet ik niet. Als ik mijn ogen weer open doe is de schemer ingevallen. Mijn spieren zijn door het lange zitten in de kreukels geraakt. Alles is koud en stroef. Het doet me denken aan het gezicht van mijn moeder dat sinds de brand uit fronsen en vouwen bestaat. Ondanks mijn stramheid voel ik me beter dan ik me in lange tijd gevoeld heb. Ik slinger mijn schooltas over mijn schouder en besluit nog wat te gaan wandelen. Over de richting hoef ik niet te twijfelen. Het huis houd ik graag in mijn rug.

Vandaag komen opa en oma Westhoek op bezoek. Er is dan thee met lekkers en mama heeft haar gezicht wat uit de kreukels gestreken. Soms lacht ze zelfs en kijkt mij daarbij aan. Ze weet niet dat ik haar geheim ken.

2

02. 00 uur. Het is altijd 02. 00 uur als ik in het bed van Kiki stap. Dan is het huis rustig, dan durf ik. Op mijn blote voeten loop ik over de koude gang en kruip in Kiki's strak opgemaakte bed. Ik weet dat ik niet in Kiki's kamer mag zijn, dat mama er verdrietig van wordt als ze het merkt maar Kiki maakt dat ik me veilig en geborgen voel. Haar bed geurt zacht zoet en is witter dan de zwaan die in het park de vijver bewaakt.

De vitrage danst zachtjes op het ritme van de wind en versterkt de zacht zoete geur die in de kamer hangt. Liesje, het knuffelkonijn staat fier op haar plekje te stralen en op een wit tafeltje staat een sierlijk vaasje met oudroze rozen die van hout zijn gemaakt. Waarom mijn kinderkamer zo anders was heb ik nooit geweten. Mijn eigen kamer blonk uit in houterigheid. Donkergroene, zware gordijnen vielen tot op de grond, bedekten met gemak het kleine raam waar de zon alleen in de namiddag een straal door zou werpen. Massief koloniaal hout steunde mijn matras en mijn verbeelding.

Aan de muur hing een baklijst met daarin dertien dode vlinders, opgeprikt om bewonderd te worden.

Ik vond ze maar eng. Ik was jaloers op de prachtige muur met perfect geschilderde amandelbloesems die in haar kamer de boventoon voerden. Het is op een zondag dat ik niet alleen mijn moeders geheim ontdek maar ook zie dat mijn moeder mijn geheim kent. Als ik strak ingewikkeld in Kiki's bed lig te ontwaken hoor ik gesluip. Ik weet niet hoe snel ik me uit de wirwar van lakens en veiligheid moet rollen om me in een donker hoekje van de kamer te verstoppen.

Het is mijn moeder die de kamer inkomt lopen. Ze ruikt even aan de vitrage, streelt Liesje over haar veel te grote oren en huilt zachte tranen terwijl ze op het bed ligt met haar hoofd stevig tegen het kussen gedrukt. Iedere zondag gaat hetzelfde, iedere zondag huilt ze terwijl ze het bed opmaakt. En als de rimpeling in het laken is verdwenen strijkt ze haar gezicht weer glad en begint aan haar week.

Als ik uit mijn gedachten opkijk blijk ik best een eind gelopen te hebben. Voor me loopt een groepje mensen iets kwijt te zijn. Ze kijken links en rechts en roepen. “Mia! Mia!” Ik herken ze niet en daarom zullen ze mij niet bedoelen. Daarbij komt dat niemand mij mist en als gevolg daarvan ook niemand mij zoekt. Kalm loop ik op een paar passen achter het groepje aan, hoe zichtbaarder zij zijn, hoe onzichtbaarder ik word.

Het was opa Westhoek geweest die als eerste naar me vroeg die dag. Of ik bij een vriendinnetje speelde had hij mijn moeder gevraagd. Verstoord had ze opgekeken uit haar verdriet. “Mia? Die heeft geen vriendinnen,” had ze geantwoord. Het was ver na etenstijd geweest en opa en oma werden direct ongerust. Opa vertelt het me als hij me die avond instopt. Hoe hij zonder te twijfelen de politie belde. Hoe oma zich over mijn moeder ontfermde terwijl ze geen ontferming wilde. Hij vertelde over de verbazing van de achterste loper in de groep.

Die toen hij omkeek een meisje zag, ingetogen en in gedachten, die precies voldeed aan de beschrijving van het meisje dat gezocht werd. De zoeker twijfelde want hij zocht naar een gekidnapt meisje. Een meisje bij

een bestelbus, een meisje waar bloed bij kwam kijken. Niet dit vervaagde kind dat onverstoorbaar een paar passen achter hem liep. Hij wachtte nog een paar minuten voor-dat hij zijn vermoedens ging delen met de groep. Dat de brandwonden iedere twijfel wegnamen. Hoe het huis zich vulde met opluchting en dat hij nu zo blij was dat hij mij veilig in kon stoppen. Hij zou blijven slapen en alles, ja echt alles, zou goed komen.

Mijn dag weg van alles was een fijne geweest en de genegenheid van opa een kers op de taart. Na de serene slaap op het bankje in de zon overviel het me wel allemaal een beetje, de aandacht. De ogen van opa Westhoek streelden nog een laatste keer over mijn wangen voordat hij mijn slaapkamer-deur sloot. Die nacht sliep ik om 02.00 uur in mijn eigen bed.

De ochtendschemer heeft plaats gemaakt voor het meedogenloze daglicht. Alles is zichtbaar, er is geen mogelijkheid meer om me te verstoppen voor mijn gedachten. Mijn herinneringen laten zich niet verhullen. Het wiebelt in mij. Gedachten aan dagen die al lang geleden zijn en gedachten aan mijn situatie nu wervelen door mij heen. Ze wedijveren om mijn aandacht waardoor ik geen gedachte uit kan denken. Zelfs een kop thee brengt niets meer tot rust.

Ik sta in mijn keuken en kijk om me heen. Voor me, achter me. Het duizelt. Links en rechts, overal zijn er de sporen van een opgroeiende Aafke. Van Klaaske als haar moeder in plaats van als mijn beppe. Mijn keuken is me te klein, mijn tafel te kort en mijn dijk benauwt me. De zee is dichtbij en het uitgestrekte landschap is zo grenzeloos dat ik me er verloren in voel. Ik ben hier niet meer thuis. Ben ik dat ooit geweest?

Alles wat hier is, is er door beppe. Iedere kier, iedere barst is er omdat beppe dat wilde. Ik ben er omdat beppe dat wilde. Ik ben hier en alle volheid en alle leegte kolkt in mij. Ik weet niet meer hoe ik hier nog kan zijn. Ik pak een tas in en draai de voordeur op slot. Het enige wat me nog te doen staat is een kaartje op de post doen voor de theewinkel. Ik moet Tjitske immers laten weten dat ze zelf de thee moet mengen. Daarna zal ik vrij zijn.

In mijn gedachten zie ik zie hoe Tjitske op het eiland het kaartje uit de brievenbus haalt. Zal ze mijn handschrift herkennen terwijl ze het paadje oploopt om de theewinkel in te gaan? Na het lezen van mijn tekst zal ze zuchtend plaatsnemen aan een tafel voor vier personen. Radio Waadsee zal naar de achtergrond worden verbannen in haar hoofd en alleen mijn berichtje zal er nog zijn. 'Tjitske, ik ben op reis, Mia'. Wat haar reactie dan zal zijn kan ik niet bedenken.

Ik heb geen plan. Geen idee waar ik heen ga. Mijn voordeur is op slot, de gordijnen zijn gesloten. Op mijn keukentafel staan alleen nog mijn ontbijtbordje en mijn theemok. Een stilleven dat mij ademt. Het beklemt me zoals alles me de laatste dagen beklemt. De donkere zee en haar geluidloze geruis, mijn theemok op tafel en mijn wang in de spiegel. Ik wil het niet meer zien, ik wil hier niet meer zijn.

Het eerste dorpje dat ik tegenkom ziet er vandaag anders uit. Dagelijkse dingen zijn abstracter nu ik kijk met de blik van een reiziger. Het is vreemd dat ik me hier zo ongemakkelijk misplaatst voel en er toch hoor. Ze zullen wel opgelucht ademhalen als blijkt dat ik niet meer hun winkels kom ontsieren met mijn gezicht en met mijn leven. Was het Kiki geweest die hier kwam dan had een ieder een glimlach om zijn mond, de hele dag. Haar zachte zoetheid maakte iedere doordeweekse donderdag verdraagbaar.

De dorpen en de uren rijgen zich aan elkaar. Alles lijkt hier naar Pieter Jelles Troelstra genoemd te zijn. Ook zonder achternaam weet men waar het over gaat, getuige de Pieter Jellessingel waar ik mijn schoenen verder over slijt. De tuintjes liggen er hier keurig bij en ik lijk niet op te vallen met mijn knapzak en brandmerk. Mijn voetstappen klinken door de stille straten, mijn hoofd maakt een geluid dat alleen voor mij hoorbaar is. De wind waait, aait de bloemen, de bladeren en mijn haar. Het is een fijne dag om mijn leven uit te lopen maar het lopen vermoeit me meer dan dat het mijn hoofd klaart. Ergens vermoedde ik mijn hoofd leeg mee te nemen, zonder roodborstje.

Na een paar kilometer wist ik al dat ik het mis had. Ze floot heel zachtjes een melodietje dat ik niet uit mijn oren kan stampen. Was het niet de leegte, de ruimte van het wad die ik verplaatst wilde zien naar mijn hoofd? Was de leegte niet ooit het meest begerenswaardige? Een leegte zo groot dat er geen plek meer zou zijn voor roodborstjes, fanfares en zeker niet voor grijze vlagen. Om mijn hoofd te vullen met het zilte water van de waddenzee zodat alles verdronk zonder mijzelf te verdrinken. Het golven van het water zou de herhaling zijn die mijn dagen zou vullen, voorbij laten glijden. Een rustgevende vergetelheid die mijn jaren verder laat dobberen met zo af en toe een blonde lok als glanzende herinnering, nooit dof. Mijn ogen richten zich naar binnen terwijl ik met mijn oren navigeer. Ik zie het fijnstof dwarrelen, de verbindingen die er gelegd zijn zonder dat ik er invloed op had. Zonder een keuze, zonder vrijheid. Mijn vingertoppen voelen de temperatuur buiten mijn hersenpan en de snelheid waarmee ik mij voortbeweeg. Ik val mij zichtbaar, hoorbaar en voelbaar tegen.

“Kijk niet zo somber, de wereld is best mooi”. Het is een oude man die het zegt. Typisch iets voor een man als hij. Ik kijk naar zijn rimpels en zie dat ze voornamelijk omhoog wijzen. Lachrimpels, fijn-leven rimpels. Een zorgeloze tred en een rechte rug. Zijn praktische jas hangt los. Eronder heeft hij een blouse aan en er hangt een stropdas losjes om zijn hals. Het stoort me dat hij zich met mij bemoeit. Straal ik uit dat je tegen mij mag praten? Zwijgend blijf ik voor me uit kijken. Het is het eerste bankje sinds kilometers waar ik nu op zit en mijn voeten voelen vermoeid. Opgewekt gaat de oude man naast me zitten. Had ik mij niet groot genoeg opgeblazen om te laten merken dat ik alleen wil zijn? “De wereld is best mooi” het is een inwisselbare zin. “Best” is een woord van niets.

Een zwerm spreeuwen vliegt laag over. De snavels hongerig open, klaar voor de vele insecten. Ook ik open mijn mond, het wordt tijd om de man te vertellen hoe de wereld er uitziet als je hem door mijn ogen bekijkt.

“Ik kleef” de woorden komen er verrassend helder uit en de man naast me

kijkt me vragend aan. “Ik kleef aan alles wat ik liever kwijt zou raken. Juist dan blijf ik plakken. Het laat mij niet los, ik weet niet hoe ik me los moet maken. ”De woorden hangen er. Ik weet zeker dat dit niet is wat ik wilde zeggen. Woorden worden me soms te groot en er is al te veel uitgesproken vandaag tussen vreemden.

Ik mis mijn buffer. De grote, sterke rug van beppe om me achter te verschuilen. De openheid van het friese land heeft inge-werkt op mijn brein. Ik verlang naar het beboste, omheinde landschap waar ik geboren ben. Een coulisselandschap, om je in te verschuilen, om kwijt te zijn. Ik herinner me de fietstochtjes die we maakten toen we nog met z’n vieren waren. Verscholen achter het mais voelde ik me zo onzichtbaar en veilig. Met Aafke en Laurent in mijn kielzog wist ik me groot en onoverwinnelijk. Aafke en Laurent. Alles eindigt. Ik hoef geen enkele moeite te doen om alles wat ik aanraak te vermorzelen.

Hij gaat niet in op de woorden die ik eigenlijk niet wilde zeggen. Hij gaat niet in op de stilte die nog meer vertelde dan ik kwijt wilde. In plaats daarvan vraagt hij me met een onvaste stem naar mijn brandwonden. Niemand, niemand vraagt het zo direct. Ze kijken, ze wijzen, smoezen of schelden maar zo’n open vraag kreeg ik niet eerder. De brandwonden in mijn gezicht zijn een opvallend overblijfsel aan mijn laatste logeerpartij bij opa en oma Vogel. De laatste keer dat ik tegen mijn zusje aankroop en in slaap viel.

“Mijn zusje." De wind snijdt. “En ik.” De wind snijdt mijn zinnen. De lucht heeft geen ruimte over voor nog meer woorden. De man zit nog steeds naast me. Hij zwijgt nu maar of hij de hele tijd stil is geweest weet ik niet. Mijn gedachten nemen alle ruimte in, alle zintuigen in beslag. De stilte is niet onge-makkelijk en ik voel me niet ongemakkelijk.

Het roodborstje zit in een hoekje van mijn hoofd te slapen en de donkere vlaag die als een te grote vleugel normaal gesproken het grootste deel van mijn hersenpan bezit ligt opgevouwen in een hoekje. De druppelende gedachten vloeien langzaam als een stroompje water samen naar de hoek van de vleugel waar hij ze als vanzelfsprekend absorbeert.

2

Het is ontnuchterend om te merken dat mijn telefoon gewoon weer gaat. Dat het geluid dwingend in de lucht kan hangen, zich herhalend tot ik er iets mee doe. Niet dat ik er iets mee wil doen. Het liefst doe ik helemaal niets meer. Soms wilde ik dat ik een knop had, een grote rode. Met een druk op de knop zou mijn wereld zich stil houden, zou mijn wereld heel even ophouden met draaien. Ik heb niet zo'n knop en de telefoon gaat nog steeds. De aanhouder wint, zal de beller wel denken. Ik neem toch maar op en hoor de stem van Tjitske door de luidspreker knisperen.

Alles in me trekt samen als ik in een flits zie hoe ik haar heb achtergelaten die ochtend, in al haar huiselijke goedbedoeld-heid. Ze praat en dat weet ik. Ik hum ook op de momenten waarop het hoort. Ze heeft het over werk, de theewinkel. Dat ik niet de intentie mag hebben om weg te blijven. Dat ze blij is dat ze me nog treft. En dat ze me toch echt op het werk verwacht.

"Ik ben al weer terug" mijn stem klinkt net zo klein als ik me voel. Aan de andere kant van de lijn hoor ik een schaterlach. Heb ik iets gemist? "Je lacht

me uit” Tjitske hapert even en ontkent het dan. “Ik verwacht je morgen op je werk en je haalt je verloren dagen maar in. ”

Ik twijfel of ik zal beginnen over de keer bij haar thuis. De keer dat ik er zo vroeg in de ochtend tussenuit piepte. “Tjitske” Even is het helemaal stil. Natuurlijk verwacht zij ook een excuus, een benoeming van de steken die ik heb laten vallen. “Ik zal er zijn”. “Ik zal er zijn”. Mijn lafheid was te verwachten maar valt me desalniettemin tegen. Ik hang op.

Met een zwaar gemoed staar ik naar de golven. Het veer is afgeladen vol op dit tijdstip. De mensen staan me te dichtbij maar een andere optie heb ik niet. Het water golft rustgevend. Ik ruik de thee die ik ga mengen, de geur hangt in mijn hoofd en de zee geeft er een extra cachet aan. Misschien wordt het eens tijd voor een toevoeging aan ons assortiment, bedenk ik me. Zilt, zoute thee voor bij de chocoladetaart die al jaren in ons assor-timent zit. Als ik de deur van de theewinkel open komt het geluid van radio Waadsee me niet tegemoet. Niet. Ik speur de winkel af naar Tjitskes lach. Het zou me geruststellen haar nu te zien, in haar ogen te zien dat alles goed is, dat alles goed komt. Dat we mijn tekortkomingen niet hoeven te benoemen en ik weer aan het werk kan met de radio op meezingstand. Ik had nooit moeten blijven slapen, het is gewoon niet iets voor iemand zoals ik. Ik pak een zak thee en laat hem direct na het openen vallen. Thee strooit nogal makkelijk en mijn vuisten ballen zich. Dit belooft wat voor de rest van de dag. De wc-deur gaat open en Tjitske komt de zaak weer binnen. Gek, ik heb niemand horen doortrekken.

“Mia, kan ik even met je praten?”

We nemen weer plaats aan de zespersoons-tafel. Tjitske kijkt me aan en ik zie aan haar ogen dat ze gehuild heeft. Ik heb nu al geen zin in dit gesprek. Zal ik gewoon opstaan en doorgaan met thee morsen? Blijkbaar is dat wat ik doe vandaag. “Ik denk erover om mijn taken neer te leggen.” Ik kijk haar niet-begrijpend aan. Wat zou ze dan willen doen? Mijn stilte maakt haar ongemakkelijk. “Ik wil niet meer voor je werken, Mia. De hele opzet staat

me niet meer aan, zeker niet nu je zo onbetrouwbaar bent geworden. Al die fouten kan ik nog oplossen maar gewoon niet meer komen opdagen, ik weet ‘t niet hoor, is dit wat je wil voor je theewinkel?” Woorden. Woorden met allerlei betekenissen. Niet alleen dat wat ze zegt moet ik begrijpen. Ook dat wat ze niet zegt, dat wat ik door haar regels heen zou moeten horen zou ik moeten begrijpen.

“De opzegtermijn is twee maanden, Tjitske.” Het wordt heel stil in de theewinkel. Wat moet ik dan zeggen tegen iemand die duidelijk weg wil? “Hoe denk je het te gaan redden zonder mij?” Tjitske waant zich onvervangbaar. “Ik red me wel. ” Er hoont een lach in haar. “Wees redelijk. Ik ben de manager, de gastvrouw, alles. Jij vult alleen maar theezakjes en schrikt de gasten af.” Geschrokken slaat ze een hand voor haar mond. Ik heb haar nog nooit zo horen praten. Tjitske houdt normaalgesproken haar mond als er iets naars uit dreigt te komen.

Ik sta op en zet de radio aan. Zonder iets tegen Tjitske te zeggen ga ik vegen. Er valt veel te vegen. Als ik weer opkijk zie ik nog net dat Tjitske de deur achter zich dicht trekt. Zonder haar ben ik helemaal niets. Zonder haar is de theewinkel leeg, somber en zwaar. De deur van de theewinkel opent die dag maar een paar keer.

Na een taxerende blik van de toeristen wordt er in het gunstigste geval een zakje thee bij me gekocht. Ik doe niets anders dan Tjitske doet. De radio staat aan, de tafels zijn uitnodigend schoon en het is er lekker warm. Achter de balie sta ik nuttig te lijken. Blijkbaar is dit niet wat ze van me willen. Ik overweeg de winkel vroeg te sluiten. Zal ik morgen ook maar dichtblijven? Ik heb nooit winkeltje willen spelen.

Toen beppe overleed was ik te bedroefd om te protesteren tegen haar nalatenschap. Het erven van het huis was natuurlijk geen probleem. Ik heb een plek nodig om te wonen en ik woonde er al. beppe schonk me de veiligheid van haar woning al vlak na die dag in het museum. Nu heb ik de veiligheid van een eigen woning voor de rest van mijn leven. De theewinkel, dat is een heel andere zaak. De theewinkel is altijd van Klaaske

geweest. Het was haar droom om op het eiland een theezaakje te beginnen. Een knusse plek waar je aan kunt komen waaien. Ik haat knusse plekken waar mensen maar aan komen waaien. Maar ik moest iets met mijn tijd doen, vond beppe.

Met mijn gezicht was een achter-de-schermen klusje het beste, vond ik zelf. Beppe sprak dit altijd tegen. Ze wennen wel, vond ze. Ze wennen wel aan mijn abominabele gezicht, de eilanders, de toeristen. Ik wil het risico niet lopen.

Bovendien kan ik erg goed theemengen. Onze huisthee is van mijn hand. Ik ben van de smaken, de geuren. Lunaris is een warme thee, perfect voor een eiland als deze. De gemberwortel wordt door mij geschaafd en gedroogd, het is het belangrijkste ingrediënt in de thee en zorgt voor de warme gloed door je lijf. Ik houd ervan in alle jaargetijden. Klaaske was trots op mij en mijn thee.

Toen haar gezondheid achteruit ging nam Klaaske Tjitske aan als ‘Allround manager’. Ook hier op het eiland moet de meest simpele baan aangekleed worden met een nietszeggende titel. Tjitske weet alles van de winkel. De voorraden zitten in haar hoofd, ze kent de piektijden en ze weet wat ze moet doen als het rustig is. Een gouden vondst, noemde beppe haar altijd. Laat het maar aan mij over om de gouden vondst huilend ontslag te laten nemen.

2

De laatste keer dat ik op het veer zat was na een lege werkdag. Ik besloot de winkel zorgvuldig op slot te draaien en plakte nog een a4-tje op de ruit.

“Wegens omstandigheden gesloten” viel er te lezen voor de paar mensen die de deur op het oog hadden. De omstandigheid was Tjitske. Ik had er ook neer kunnen zetten “Wegens gebrek aan Tjitske gesloten”. Ze had niets meer van zich laten horen en zat vast nu te roeren in een zelfgemaakte groente-soep. Ik had een zakje Lunaristhee mee naar huis genomen, die laatste dag. Als alles kapot gaat kan dat maar het beste gebeuren met de lekkerste thee die ik ken. Het kokende water raakt nooit op.

De dag die voor me ligt is net zo leeg als de dagen achter me. Het maakt geen verschil of ik nu ga wandelen of straks. Wandelen. Daar is de ellende mee begonnen. Als ik thuis was gebleven had ik de man op het bankje nooit ontmoet. Was ik nooit te lang van mijn werk weg gebleven. Was haar vasthoudendheid niet weggevaagd.

Ik vond het opvallend hoe rustig het was in mijn hoofd. Nu ik naast deze oude man zat leek niets zich meer te roeren. “Er waren dagen dat mijn hoofd een echoput leek voor de lach van een ander. ” Als hij opzij kijkt lijkt er begrip in zijn ogen te liggen. De stropdas hangt scheef onder zijn dertien-in-een- dozijn jas. Hij straalt rust en vertrouwen uit. Als ik hem beter bekijk zie ik dat zijn jas versleten is. Ook zijn schoenen hebben hun beste tijd gehad. Ik snap steeds minder van de mensen om me heen. Hij begint weer te praten. Ik focus me om zijn woorden te kunnen horen. Zijn stem klinkt helder en hij kiest zijn woorden zorgvuldig.

“Ik zie het je zien. Mijn jas, mijn das. Het is niet altijd zo geweest. Vroeger liep ik nooit in versleten kleding. Alles paste bij elkaar. Dat vond ik belangrijk. Mijn das kreeg ik voor vaderdag van mijn jongste. Een engeltje met blond haar en zulke helderblauwe ogen dat ik vaak dacht dat er kaarsjes achter brandden. Ze was mijn licht. Ze is mijn licht, ‘s avonds als de hemel helder is. Ik zie haar als het nodig is en ik hoop dat ze mij niet ziet. Deze das op dit bankje, in de kou, iedere dag. Ze zou huilen als ze het wist. Ze zou me komen redden. Ik kan me niets ergers voorstellen dan mijn dochter die haar vader komt redden. Het huis waar ik de kachels hoog stookte had zoveel kamers. Je kon er in kwijt zijn en je kon er gastvrij zijn. Vaak waren er vrienden die bleven eten, bleven slapen. Er was genoeg van alles en ik vond dat heel terecht.

De verandering kwam langzaam. Ik zag het niet gebeuren, in mijn hoofd was er alleen het grote zwart. Daaromheen kijken lukte me niet. Wel leek het plafond iedere dag een stuk naar beneden te verplaatsen. Langzaam nam de bank de vorm van mijn lichaam aan. Tot zij er niet meer tegen kon.

Zij... toen we trouwden beloofde ze mij de wereld en de zeven zeeën. Op zaterdagen deelden we de klusjes, op zondagen ontbijt op bed. We zwierden elkaar door de dagen. De oudste werd geboren en de liefde werd zoveel meer dan ik ooit voor mogelijk had gehouden. Al snel droeg zij meer liefde in zich. Het geluk leek niet te stoppen. Geen moment dacht ik dat het teveel

was. Dat ik het niet verdiend had. Dat het zou kunnen stoppen. Er was altijd veiligheid in mijn leven. Aan warmte had ik nooit tekort
Het sloeg me zo in mijn gezicht. Dat het ook anders kon. Dat ik het veel te veel.. Dat ik het veel te veel voor lief had genomen.
Dat mijn jongste werd weggenomen. Machte-loos maakte me dat. Ik was nooit machteloos. Machteloosheid was voor mensen die het niet snapten. De sukkels die alles konden krijgen, als ze maar wilden. Ik wilde alles en nu heb ik niets.

Opeens wilde ze scheiden. Zei dat de bank niet meer paste, dat ik niet meer paste. Dat zij en mijn oudste beter af waren zonder. Eigenlijk wist ik dat ze gelijk had. Ik trok mijn wandelschoenen aan. De das die ik kreeg van mijn jongste. En de jas die me droog zou houden.

Als eerste liep ik naar haar graf. Ik kletste een beetje en dat voelde raar. Er was daar een bankje en zo sliep ik dicht bij haar. Zo sliep ik de meeste nachten toch nog bij een deel van mijn gezin. Ik liep eens terug naar de vrouw die me buiten zette. Of ze het niet een kans kon geven. We waren zoveel verloren, we konden elkaar toch bij elkaar houden? Haar ogen waren hard van vastberadenheid. Het graf bracht me zoveel meer warmte. Wat eerst vreemd voelde werd vertrouwder en ik sprak zoveel met mijn kleine meid. Ik zette mijzelf met haar hulp op een rijtje.
Er waren mensen die zich bemoeiden. Ik zat hun rouw in de weg. Ongewassen haren. Altijd maar dat praten. Misschien moest ik eens weggaan? Het begon als een verzoek, werd al snel veel dwingender tot het verbod. Ik mocht mijn meisje niet meer bezoeken. De stad sprak mij niet aan en ik probeerde haar met rust te laten. Ik sliep voor de mooiste huizen. Ik sliep er tot iemand er een stokje voor stak. Niet door mij aan te spreken. Dat gebeurde niet meer. Er kwam politie. Gebeld door iemands ergernis.

Niemand zocht meer mijn ogen, niemand raakte mijn hand. Ik observeerde hoe ze deden, de mensen die ik was. Het werd een mooie dag toen er iemand naast me kwam zitten. Iemand die ik nooit geweest maar wel geworden was. Ze kletste tegen mij zoals ik nu tegen jou. Over hoe haar leven hobbelde. Over verlies. Over zwarte zwaarte in haar hoofd waar

zo af en toe een raaf klepperde. Ze herkende in mij het verlies van mijn jongste. Ik herken in jou het verlies. Ik zie hoe je het meedraagt. Alleen je schoenzolen slijten van het weglopen. ”

Ik droom vaak eenzelfde droom. We zijn op weg naar opa en oma Vogel want we gaan er logeren. Naast mij is het stil maar ik voer het hoogste woord. Over pannenkoeken en zelf-bedachte verhalen. Mama zit achter het stuur vriendelijk te knikken en papa’s gezicht kan ik niet zien maar hij luistert vast ook aandachtig. De deur zwaait open en er komt een heerlijke geur het huisje uit. Oma gooit haar armen wijd open en ik duik er helemaal in. Logeren is mijn favoriete bezigheid en gelukkig mag het vaak. Soms stopt de droom hier.

Dan word ik wakker met het gevoel iets vergeten te zijn, iets te missen. Soms gaan de pannenkoeken in vlammen op en daarmee ook het huis. Het gegil van haar, zo vlak naast mij, blijft in mijn oren hangen als een altijd aanwezige toon. Ik droom het rumoer van grootouders die weg proberen te komen van de vlammen. Ik voel hoe ik opgepakt word door de sterkste armen ooit. Dan zet hij mij voor zich op zijn sierlijke witte paard en samen galopperen we de vlammen uit. Als ik omkijk zie ik haar, vlak naast mij. Ze hangt slap over de rug van een prachtige zwarte hengst. Op dat moment weet ik het weer. Het is door mij dat ze daar hangt. Het is door mij dat ze niet achterop een wit paard zit. Ik wilde logeren zoals ik altijd logeren wil. Zij wilde liever niet maar moest het leren. Leren om niet zo’n heimwee te hebben. Ze zou het leren door de pannenkoeken met stroop van opa vogel en de zelfverzonnen verhalen van oma. Op mijn paard gezeten galoppeer ik mijn droom uit. Op weg naar de volgende nacht waar ik de geur van verbrande angst weer ruik en ik me niet verroeren kan om wie dan ook te helpen.

De dag van het museum komt altijd terug in mijn gedachten. In de ochtend laat het me verstarren voordat ik aan mijn dag begin. ‘s Middags stopt het iedere bezigheid en de uren van de avond duren er twee maal langer door.

Het museumbezoek zorgde ervoor dat mijn uitzicht veranderde van altijd omheind door bossen naar de weidsheid van het wad.

Het museum zit in getallen in mijn hoofd. Twee keer vier traptreden leiden naar de ingang. Er tussen een plateautje van precies één pirouette. Ik tel de lijnen, de ramen en de zalen. In mijn hoofd blijven de getallen hun best doen om op te vallen. Hoeveel stappen is een zaal? Hoeveel muren maakt het museum totaal? Hoeveel seconden ben ik hier? Tot opeens alle getallen naar beneden dwarrelen. Seconden vermengen zich met meters. Kapstokken raken verward met een onbekende hoeveelheid vloer. Ik kan geen wijs meer worden uit de lijnen en minuten.

De muren zijn kaal en wit en komen op me af, vernauwen mijn blik tot één enkel beeld. Het beeld waarvan ik me afvraag of het me ooit nog los gaat laten. Mijn moeder. Op de grond.

2

Mijn moeder ligt op de grond en huilt met lange halen. Ik weet niet waar ik kijken moet. Zojuist had ieder nog zijn eigen plek: opa en oma Westhoek zaten in het museum-restaurant een kopje koffie te drinken. Mijn vader dwaalde met tegenzin in zijn ogen rond terwijl hij op zijn horloge keek om de tijd sneller te laten gaan. Mijn moeder had de woorden van oma Westhoek in haar hoofd “Dan zijn jullie er ook eens een keertje uit” terwijl ze naar de ruimtes tussen de schilderijen staarde. Totdat deze kamer haar tot stilstand dwong.

Midden in de museumzaal zit een een-voudige vrouw. Ze staart voor zich uit. Haar blik gaat overal dwars doorheen, lijkt niets te zien en tegelijkertijd alles gezien te hebben. Ze draagt een kralenketting die net de boord van haar eenvoudige jurk raakt. Haar voeten steken in simpele sandalen. Het hout waar ze uit gevormd is maakt haar levend, het gebrek aan leven maakt haar dood. Ernaast staat een groot bed. Ik loop naar het kaartje aan de muur.

“Mater Dolorosa” staat er geschreven. Voor haar op de grond huilt de wind een draaikolk. En midden in die wervelwind zie ik haar op de grond

zitten. Mijn moeder. Ze huilt niet zoals op zondagen op het pas opgemaakte bed, ze huilt niet zoals ‘s nachts, gedempt door haar dekbed en slaapkamer-deur. Ze huilt hard en het allerergste: ze huilt openbaar.

Papa komt aangerend maar blijft als versteend staan als hij mijn moeder ziet. Ik zie hem kijken van mijn moeder naar het beeld waar ze ineengedoken voor ligt. Opeens hoor ik wat mijn moeder schreeuwt tussen haar hevig snikken door. “Vera!” Niets meer dan deze simpele naam. “Vera!”

Naast me voel ik de geruststellende aanwezigheid van Kiki. Ik wist niet eens dat ze er was en haar aanwezigheid geeft me een veilig gevoel nu iedereen zich zo onvoorspelbaar gedraagt. Alleen Kiki kan me helpen nu mijn moeders snikken gieren door de ruimte. Als ik me omdraai om haar te vragen wat ik het beste kan doen, zie ik nog net hoe ze verdwijnt in het bed van hout. “Kiki!” Ik wil haar naam schreeuwen maar ik word overstemd.
“VERA” Mijn moeders uithalen zijn niet te negeren.

Geen vingers in mijn oren houden dit tegen.

Vera. Kiki. Mia. Wat ligt er in deze namen verscholen? Lig ik erin verscholen? Vera. De naam is zo weinig uitgesproken dat de klanken vreemd op mij overkomen. Kiki, dat begrijp ik. Kiki met haar 101. 358 blonde haren van 67 centimeter. Haar prachtige grijsblauwe ogen en haar gave huid met maar 3 moedervlekjes, 1 op haar onderarm, 1 op haar linkerbeen en 1 boven haar lip aan de rechterkant. Kiki en haar bed waarin ik kan schuilen, haar armen stevig om me heen. Kiki was er altijd en geen eenzaamheid houdt haar tegen. Het is Kiki, altijd Kiki geweest. Sinds ik me kan herinneren is zij er, sinds.. Sinds.

Ergens in mijn hoofd, ver weg, ver, ver weg hoor ik een toon. Klinkt het als een baasje, dat zijn hond fluit? Als ik me concentreer hoor ik het beter. Alles valt stil en ik hoor het zachte snavelen van een roodborstje.
Ze zit in mijn achterhoofd en lacht me zachtjes toe.

Er zit een vogel in mijn hoofd. En mijn moeder ligt huilend op de grond. Mijn vader kijkt naar haar. Er zijn museummensen, ze gapen me aan.
En ik heb een vogel. Ik heb een fluitende vogel. In mijn hoofd.

Als ik nu eens heel erg hard rondjes ga rennen of huilen, of zomaar op de grond ga liggen. Is mijn moeder dan weer vrolijk? Zal de vogel dan weer gaan?

Als mijn mama niet zo zou huilen, zo zou schreeuwen, mijn papa iedereen zou be-daren, ik niet zo nodig wilde logeren, alle woorden niet zo dwarrelden en als er nou geen roodborstje wilde fluiten in mijn hoofd.

Opeens staat mijn oma naast mij. Ze veegt een lok uit mijn gezicht, zoals mijn moeder dat ook deed voor de brand. Het is een gebaar waar ik nu nog vaak naar kan verlangen, de vanzelfsprekende liefkozing die de zachtheid van haar blik overbrengt op mijn hersenpan.

“Kom Mia, blijf hier niet staan.” Haar stem lijkt vanaf de muur te komen waar ik tegenaan geleund zou willen staan. Zal ik haar vertellen van het vogeltje in mijn hoofd? Dat ik Kiki zag terwijl ik niet eens wist dat ze mee gekomen was?
Ze pakt mijn hand en sleurt me richting museumrestaurant. In het kleine halletje bij de wc’s zie ik de aankondigingen voor de dingen die komen gaan en er zijn maar vier letters die me opvallen. Ze dansen voor mijn ogen waarbij de rest vervaagt. De V als messcherpe snavel ligt overal zo dik bovenop dat ik me af kan vragen of er nog wel andere letters in het alfabet zijn.

“Wie is Vera?” Met een schok staan we stil. Mijn pols blijkt pijn te doen van het getrek van mijn oma. Een oudere heer komt uit de wc gelopen en moppert over onze onhandige plek. Zijn jas is gescheurd maar zijn tong vlijmscherp. De ogen van mijn oma staren naar mijn mond alsof ze mijn laatst geuite woorden weer terug wil stoppen.

“Vera”? Zonder nog op me te letten loopt ze door het museumcafe naar buiten en ploft daar neer op de ietwat ongemakkelijke

stoelen die maar net genoeg stabiel staan op de kiezelstenen om rechtop te kunnen blijven zitten. Ik ben achter haar aangelopen en leun tegen de zilverkleurige ronde tafel die bij haar stoel hoort. Oma zegt geen woord en kijkt alleen maar naar het water waar eenden liggen te zonnebaden in het kleine beetje zon dat hen gegund wordt. Als ze heel lang stil is gebleven vertel ik haar over Kiki. Dat ze hier ook was en dat ik vanochtend nog in haar bed lag terwijl mijn moeder de gang doorsloop op zoek naar haar ziel. Als ik even stil ben kan ik de eenden horen snurken.

Oma luistert naar mij! Van vreugde vertel ik haar over de wandelingen die ik met Kiki maakte en over nooit meer alleen zijn. “Hoe ziet Kiki eruit?” Oma’s stem klinkt onvast en de vraag is ontzettend absurd. Hoe Kiki eruit ziet? Als Kiki natuurlijk! Ik besluit dat het mijn tijd is om stil te zijn. Waarom zou ik nu praten? Over het roodborstje in mijn hoofd zal ik al helemaal niet gaan beginnen. Misschien moet ik opa zoeken? Als ik weg wil lopen grijpt oma me weer bij mijn pols.

“Zitten jij” gebiedt ze. Ik pak een wiebelstoel en ga tegenover haar zitten. “Er gaat iets heel erg mis, ik voel het” Ik kijk naar de eenden, zij liggen nog net zo stil bij het water als een paar minuten geleden. “Mia, heeft papa of mama ooit met je over Kiki gesproken?” Ik schud van nee. Spreken is niet iets van de laatste tijd, zeker niet met mij. Oma verschuift ongemakkelijk op haar stoel. Ze heeft een geur van thee om zich heen hangen. Een vleugje bergamot met Ceylon. Zoals altijd heeft ze haar mouwen op-gestroopt; klaar om aan te pakken. Even zegt ze niets en kijkt naar de eenden, de bomen en de mensen op het terras. Ik kijk met haar mee, zou ze Kiki zoeken?

“Mia?” Weer mijn naam. Ik kijk naar het bovenste knoopje van haar vest. Langzaam rafelt het los, alsof het zijn taak opgeeft alles bij elkaar te houden. “Je weet het wel” Haar stem klinkt ongewoon scherp. “Je kunt je haar nog herinneren. Je zusje, Vera. Met haar blonde haren en haar schaterlach. Jullie waren altijd samen. Altijd tot, tot de logeerpartij. Tot die afschuwelijke brand.” Ik kijk haar verbaasd aan. Het is de eerste keer dat

iemand het met mij over de logeerpartij heeft, over de laatste keer dat ik mijn andere opa en oma zag, opa en oma Vogel. “Je weet net zo goed als ik dat je Kiki hebt verzonnen. Kiki is Vera en Vera is dood.

Woorden zouden kunnen echoën in deze binnentuin. Iedere kiezelsteen zou klanken kunnen opzuigen om ze na eeuwen weer los te laten. Mijn hoofd zou overvol kunnen raken van de boodschap die mijn oma mij net bracht. Ik wilde dat ik hard nee-schreeuwend naar buiten liep. Dat de mensen in dit museum me hoofdschuddend nakeken. Weer een onopgevoed meisje dat amok maakt om niets. Alleen bleef het stil om mij heen en alleen in mijn hoofd hoorde ik heel zachtjes het getjilp van het roodborstje. Ik zag de veertjes op haar vogelborst zachtjes gestreeld worden door een vlaag van oostenwind. Zonder een uitgang te vinden waren ze daar allebei: het roodborstje en de vlaag.

Als ik Kiki verzonnen zou hebben, met wie lag ik dan verstrengeld? Met wie kletste ik tot de zon de zachte haartjes op haar wang deden oplichten? Met wie liep ik over straat, door ons aantal beter bewapend tegen de rozenbottels? Een gedachte als deze is niet af te maken, niet te volgen.
Deze gedachte bestaat niet.

2

Ik word achtervolgd. Er is niets dat ik kan doen om het te ontwijken want ik word achtervolgd in mijn hoofd. Beelden van Vera die ik samen met mijn herinneringen aan die dag in het museum niet meer kwijtraak. Vera, Kiki en de hele wereld tollen in mijn hoofd. ‘s Nachts laat het me niet slapen, overdag laat het me niet eten. Niets helpt om me tot stilstand te brengen. Ik tol in een duistere kilte.

Vera bezoeken is de enige oplossing die ik me nog bedenken kan.
Terug naar mijn geboortegrond. Mijn mond wordt al droog als ik er alleen al aan denk. Ik had niet gedacht dat ik de behoefte zou voelen terug te gaan naar mijn omheinde geboorteland. Naar de plek waar ik naast zoveel geborgenheid ook zoveel beperking meemaakte.
Het wad, dat zou vanaf nu het enige zijn waar ik verbleef. Mijn thuis omgeven door de leegte en de zee. Maar de zee neemt mijn gedachten niet mee. Niet de golven. Niet het slib. De gedachten blijven maar in mij ronddolen. Het kerkhof waar Vera ligt zal me rust brengen zoals alle kerkhoven dat hebben gedaan.

Mijn tas lijkt zwaarder dan toen ik hem thuis inpakte. Het wad trekt aan me, ik voel de vloed me naar huis trekken. Er is bijna geen contrast tussen de bomen die omgeven worden met mist en de grijze lucht. Het kerkhof waar Vera ligt is alleen via een ingewikkeld hekwerk te bereiken. Je moet hier moeite doen om je doden te eren. Vera ligt rechts achter, bij het bankje. Het brede middenpad brengt me langs alle overledenen die de grond met mijn zusje delen. Ondanks dat ik alleen ben voelt het vreemd om te praten tegen de steen die Vera herdenkt.

Terwijl ik een kaarsje bij haar plaats fluister ik : “Het spijt me soms. Soms spijt het me niet maar dan is er het allesoverheersende gevoel van leegheid en daarin past geen spijt. Het was door mij dat we gingen logeren. Het was door mij dat we niet thuis op de bank zaten. Wang tegen schouder, warm en klaar voor bed.

Zo af en toe herinner ik me hoe mama naar papa keek en er een zachtheid in haar ogen lag. Soms moest ze nog wat doen voor haar werk maar kon ze zich niet losmaken van haar stoel met uitzicht op haar meiden. Papa werd al een tijdje gebeld maar had zijn telefoon zacht gezet. Ze zaten niet naast elkaar, toch raakten ze elkaar aan. Alleen maakten zij niet de pannenkoeken die opa maakte. Zij hadden niet een eeuwige avond, zonder bedtijd.

Geen door-de-weekse ochtenden in het grote bed en geen “toe, neem nog maar een snoepje” voor het slapen gaan. Ik genoot van de aandacht, de verwennerij en de ruimte.”

Mijn woorden hangen tussen het koude bankje en de koude steen in. Vanuit het kaarsje verspreidt zich een niet te merken warmte. Ik ben zo moe.

“Vera, alles is zo koud. ”

De zwarte vlaag is er weer. Hij is niet meer ook grijs. En heeft zeker niet meer een vleugje wit. Als ik mijn ogen sluit zie ik hem gaan door de gangen in mijn hersenen. Ik wandel langzaam met de vlaag mee. Door de ruimten

in mijn hersenpan, van witte naar grijze stof. Van binnenring naar buitenlaag. Ieder hoekje heeft een herinnering. Iedere herinnering heeft weer een hoekje.

Meestal doe ik mijn best de vervelendste hoekjes te ontwijken. Maar ik heb het niet altijd voor het zeggen. Er hangt niets gezelligs aan de wand van mijn schedel, er ligt geen kleedje op de vloer en nergens is er een foto te vinden waarop een fijne herinnering is vastgelegd. Ergens had ik gehoopt op een vergeten hoekje vol kaars-licht en zachtheid.

De leegte beangstigt me. Was het niet de leegte, de ruimte van het wad die ik verplaatst wilde zien naar mijn hoofd?

Was de leegte niet ooit het meest be-gerenswaardige? Een leegte zo groot dat er geen plek meer zou zijn voor roodborstjes, fanfares en zeker niet voor grijze vlagen. Wilde ik niet mijn hoofd vullen met het zilte water van de Waddenzee zodat alles ver-dronk zonder mijzelf te verdrinken. Het golven van het water zou de herhaling zijn die mijn dagen zou vullen en voorbij laten glijden. Een rustgevende vergetelheid die mijn jaren verder laat dobberen met zo af en toe een blonde lok als glanzende herinnering, nooit dof.

2

Als ik om een hoekje van mijn hersenschors kijk zie ik mijzelf zitten. Mijn ellebogen rusten op de lange, houten tafel. De houtnerven beginnen bij mij en lijken nooit te eindigen.

Aan de muur hangt een klok waarop het altijd 15. 00 uur is. Theetijd. Het is altijd thee tijd zegt de mok voor mij. Er zit nog een bodempje in. Het laatste beetje drink ik nooit op. Lauw water met restanten theebladeren zijn goed voor de gootsteen. Het ruikt hier naar versgebakken amandelkoekjes. Het ruikt zoals het vroeger in de keuken van Aafke rook. Al zou de keuken van Aafke nooit een stilstaande klok bevatten. Geen enkel theeblad zou zijn geur nog afgeven vanuit de gootsteen.

De theemok zou afgespoeld zijn en op een dweiltje staan te drogen. Het dweiltje zou hetzelfde motief hebben als de handdoek. De handdoek hetzelfde als de theedoek en de theedoek als het tafellaken. Ovenhandschoenen in datzelfde motief hangen netjes aan hun haakjes naast de oven.
Geen houtnerf begint of eindigt er bij iemand. Alle stoelen staan op dezelfde af-stand van de tafel. Ook als ik er op zit.

Ik maak er geen verschil.

Langzaam vult de zwarte vlaag alle gangen in mijn hersenen op. Het rookalarm blijkt uit-geschakeld. De vlaag begint op de favoriete zangplek van mijn roodborstje. Waar ze eerst nog onschuldig zat te tjilpen terwijl ze haar veertjes wast ligt ze nu op haar rug. De veertjes rommelig door de wind. Haar snavel staat een beetje open alsof ze wilde tjilpen dat ze nog niet klaar was. Het slaat me om mijn oren. Hard en nietsontziend voel ik het in mijn hersenen. Bleef het daar dan kon ik het verslaan maar het sijpelt door, drukt mijn keel dicht, brandt in mijn borstkas en maakt mijn maag misselijk van de pijn.
Ik was en ben alleen.

Alleen.
Het woord stompt me, als luchtbellen in mijn bloed die in mijn hersenen uiteen spatten. Ik besta niet meer uit vlees en bloed. Terige stroop stuwt mij langzaam voort. Ik ben zowel in mijn begrensde geboorteland als in mijn door dijken omgeven thuis. Ik ben in de gitzwarte zee die overgaat in de dito nacht. Geen sterren die licht brengen, geen golven die beweging geven. Een allesoverheersende stilte. Een vacuüm zonder gevoel. Zowel de bloedcellen als de zuurstof in mijn lijf zijn zwaarder dan al het water van de zee bij elkaar. Het heeft geen zin meer om mijn ogen open te houden, mijn bloed te laten stromen. Er is geen nut meer voor de luchtstroom door mijn neus of de bewustwording van mijn omgeving.

Terwijl de grijze vlaag mijn hoofd over-neemt wordt hij zwarter. Er is geen mogelijk-heid meer om er door te kijken. Hij neemt steeds meer ruimte in. Vult mijn hoofd, knijpt mijn keel dicht en zit op mijn borst. Ik voel hoe mijn schouders zakken. Hoe mijn armen verzwaren en hoe mijn vingers niet meer buigen. Mijn evenwicht wordt verstoord door de krachten die op mijn middel worden uitgeoefend. Ik zie niet meer waarom ik dit hoofd en deze ruggengraat recht moet houden. Er is weerstand voor de

stappen die ik vooruit wil zetten. Ik kan me alleen nog laten vallen hier, op deze plek. De vlaag heeft mijn wil gegijzeld en mijn gedachten bevroren.

Er is hier geen Kiki, er is geen samen. Er is geen Vera of eiland. Zelfs het roodborstje is de weg kwijt. Als ik wakker word ben ik al vaker wakker geweest. Dronk ik wat, at ik een beetje en sliep ik weer. Nu ben ik wakker, zijn mijn zintuigen wakker en zitten mijn hersenen niet meer in een zwart fluwelen doek gewikkeld. Het roodborstje heeft haar weg weer terug gevonden. Ik benijd haar om haar altijd werkend kompas.

Een honger overvalt me. Een honger naar stevigheid. Naar fel licht, sterke smaken en kou. Een koude douche spoelt de restanten van wat een winterslaap lijkt door het putje. In de keuken stinkt het enorm. Al het eten is beschimmeld en de vuilnisbak is gaan leven. Het wordt me teveel. Ik moet eten. Ik moet weten welke dag het is. Mijn schoenen voelen zwaar en ik lijk te zwemmen in mijn jas. Als ik mijn voordeur open doe merk ik dat ik geen jas nodig heb vandaag.

Bij de snackhut kijken ze me verbaasd aan, misschien had ik in de spiegel moeten kijken voordat ik naar buiten ging. Omdat ik geen keuze kan maken neem ik een gezinszak patat en alle snacks die in me opkomen. Thuis opeten gaat niet, daar stinkt het te erg op dit moment. Ik kies voor het vertrouwde bankje aan de dijk.

Er kriebelt een nieuwsgierigheid in mij, nieuwsgierig naar de zee. Hoe zou ze er bij liggen vandaag? Ik weet nog steeds niet hoe laat het is. Welke dag het is en zelfs de maand zou ik niet met zekerheid kunnen zeggen maar ik zie wel dat het net vloed geworden is.

Het vele eten doet me goed. De meeuwen lusten ook patat dus ik eet niet alleen. Ik hef mijn gezicht naar de zon, ik was vergeten hoe fijn haar warmte is. Ik ruik de zee, voel de warmte in de lucht en het laat me denken aan de lekkerste thee die ik ken. Thee is een groot feest voor mijn zintuigen met haar heerlijke geuren. Ik voel haar warmte aan mijn handen en in mijn mond. Langzaam verwarmt het mijn slokdarm en uiteindelijk warmt het

mijn buik. Zelfs als ik er alleen maar aan denk voel ik hoe de geruststelling zich verspreidt. Alles komt op temperatuur door het juiste kopje thee, niet in de laatste plaats mijn humeur.

Met een vage schok herinner ik me mijn theewinkel op het eiland. Het lijkt zo ver weg, misschien zelfs een droom. Er was een plek waar ik welkom was, waar ik deed waar ik goed in was. Totdat.. Totdat wat? Wat is er eigenlijk gebeurd? Als er een plek is waar ik zijn kan, waarom ben ik dan hier, aan zee?

Een gezinszak patat en een paar snacks zijn voldoende aandrijving om bij het veer te komen. Ik neem de eerstvolgende en verbaas me over de mensen, de vogels en het water. Niets heeft stil gestaan toen ik stilstond.

Een vreemde maar geruststellende gewaar-wording. Ik kan gewoon weer instappen en meedoen. Niemand die me herkent of weet dat er een periode achter me ligt waar ik zelf nog niet van weet wat het inhield. De weg naar de theewinkel volg ik als vanzelf. Hier liep ik eerder met verende tred. Hier ook sleepten mijn voeten. Hier kwam ik alleen terwijl beppe op me wachtte op het vaste land.

2

De theewinkel ziet er verwaarloosd uit. Het onkruid woekert er omheen en helemaal niets nodigt uit om de thee kaart die buiten aan de muur hangt te bestuderen. Als ik naar binnen gluur zie ik de zespersoons eettafel waaraan ik met Tjitske zat.

De ramen hebben een laag winter over zich heen en ik voel het meteen in mijn schouders. Gebukt onder de schuld loop ik een rondje om beppes winkel. Om mijn winkel. Ik heb het zo ver laten komen. Het is door mij dat de winkel gesloten is en er geen thee meer verkocht wordt op dit eiland. Toeristen die hun vermoeide benen even rust willen gunnen en even bij willen komen met een heerlijk kopje thee kunnen dat niet en moeten het doen met een koffietentje, meer dan vijf kilometer verderop. Wat gebeurde er in mij dat ik hier nu alleen sta, voor deze gesloten winkel? Vage herinneringen aan een wandeling en aan een man met versleten schoenen dringen zich op.

Als ik om de winkel heen loop zie ik een vogelnestje in de haag. De eieren liggen er kwetsbaar bij en ik heb duidelijk de rust verstoord. Er pakt

zich nog meer op mijn schouders. Schuld weegt zwaarder met iedere gedachte die ik er aan wijdt. Een grote groene stengel van iets wat duidelijk uit-geroeid moet worden staat me in de weg. Ik trek er aan en er gebeurt niets. Hij is stevig geworteld in de grond, mijn grond. Ik gooi alles wat ik heb in de strijd, al mijn gewicht, al mijn last en uiteindelijk geeft de stengel mee. Mijn handen zijn pijnlijk en rood maar het lucht me op een vreemde manier ook op. Zonder gedachten verwijder ik dode hor-tensia's, graspollen en andere stengels waarvan ik de herkomst niet weet.

Als ik uitgeput om me heen kijk zie ik achter me een berg afval en als ik naar mijn handen kijk zie ik dat ze zwart zijn van het zand en rood van bloed. De theewinkel ziet er nu echter wat minder verwaarloosd uit. Minder schuld op mijn schouders. Ik merk dat de schemering al is ingezet. Ik zit op een eiland waar in het laagseizoen 's avonds geen veer meer gaat. Welke dag het is weet ik niet maar dat het geen hoogseizoen is weet ik zeker. Opeens heb ik haast om naar het veer te komen. Misschien heb ik geluk en kan ik de laatste nog nemen.

Als ik buiten adem bij de steiger ben aan-gekomen zie ik dat ik te laat ben. Het is er uitgestorven, op een verkoper na die zijn kraam staat op te ruimen. "Laatste gemist?" is alles wat hij vraagt. "Ik ben de tijd een beetje kwijtgeraakt. Ik weet niet eens zeker welke dag het vandaag is"

De man neemt me onderzoekend op.

"Verwarrende tijden, wichtje?"

Terwijl ik knik vraag ik of hij me bij kan praten.

Helemaal bij de tijd zijn heeft z'n voordelen. Niet dat het mijn situatie verandert. Ik zit vast op een eiland en er blijken maanden te zijn verstreken waarin ik me niet onder de levenden heb begeven. Er woont op dit eiland maar één iemand die ik ken al weet ik niet of ze zo blij zal zijn als ik voor haar deur sta. Sterker nog: ik weet niet of ik wel voor haar deur durf te staan. Ergens hier in de buurt moet een bankje staan, een bankje met een prachtig uitzicht op het vaste land. Het zal er hard liggen maar bij Tjitske

ligt het wellicht nog harder. Ik voel mijn hoofd zoveel roder kleuren als ik denk aan Tjitske die mijn fouten moest ondergaan.

Ik kies voor links als ik de rand van het eiland volg. Ik dacht het bankje eerder tegen te komen dan dat ik het huis van Tjitske zou zien. Toch ontwaar ik de contouren van haar woning eerder dan dat ik eender welk bankje tegenkom. Als ik dichterbij kom zie ik dat het huis nog net zo verweerd is als de eerste keer dat ik hier was. Wat ik toen niet heb opgemerkt is de charme van het huisje van Tjitske. Alles ademt een huiselijkheid die ik eerder niet zag of herkend heb.

De gordijnen zijn gesloten maar ik zie dat er licht brandt. Als ik aan zou bellen zou ik tegenover Tjitske staan. En ik zou niet weten wat ik zeggen moet of wat ik zou moeten doen met mijn ogen, mijn handen, mijn lijf.

Een nacht op een bankje is echt niet het vervelendste dat ik kan kiezen. Ik zet een aarzelende stap en plotseling sta ik in het felle licht van de lamp naast de voordeur. Nu moet ik wel. Het gordijn wordt opzij geschoven en ik zie Tjitske met grote ogen naar me kijken. Ik kan niet anders dan blijven staan. Ik kan niet weer wegrennen maar aanbellen gaat ook niet.

Even gebeurt er helemaal niets. Niets dan fel licht, niets dan de wind en niets in het huis. Dan gaat de deur open en roept Tjitske mij. “Mia! Kom binnen.” Als ik dichterbij kom deinst ze opeens achteruit. Er ontsnapt een kreet die ik niet kan thuisbrengen. Als ik langs de spiegel in de hal loop zie ik mijn gezicht en snap ik haar ontzetting beter. Ik ben bleek en heb ingevallen wangen. Mijn littekens lijken nog roder dan toen ze vers waren en onder mijn ogen zitten grijs-blauwe kringen.

“Thee?”Ik verbaas me over haar reactie. Ik had met veel rekening gehouden maar niet met dit. Thee is altijd een vraag, altijd een antwoord. Ik knik. Tjitskes moeder ligt me vriendelijk aan te kijken. Net zo vriendelijk als de vorige keer en net zo zwijgend. Alle drie drinken we stilletjes van de hete thee. Lunaris, onze huisthee, mijn meesterwerk.

Ik voel de warmte door mijn slokdarm gaan, de geur gaat via mijn neus naar mijn hersenen en klaart daar de laaghangende mist. Het is tijd. Tijd dat

ik praat.

“Het moet maanden geleden zijn. Ik ben de tijd kwijtgeraakt. Ik deed de deur naar de theewinkel dicht en het raakte me niet meer. Jij raakte me niet, Tjitske. Lunaris raakte me niet. Zelfs beppe raakte me niet meer. Ze was er niet meer toen ik van het veer afkwam, er was een leegte en een tocht naar huis die ik niet meer wilde afleggen. Ik kon niet meer thuis zijn, ik kon niet meer in mijn leven zijn. Daarom ging ik lopen. Ik wilde Aafke uit mijn systeem. Ik wilde Vera in mijn systeem.

Ik kan het zwijgen niet meer aan. Het niet benoemen van het belangrijkste in mijn leven.

Het belangrijkste gemis dat zo allesom-vattend aanwezig is.”

Ik proef de gember niet meer. Na alle glazen, na alle emoties heb ik geen smaak meer. De schaamte heeft het van al mijn zintuigen overgenomen. Wat was dit verhaal wat duidelijk zo diep in mij zat en er nu voor het eerst uitkwam? Mocht ik dit zeggen? Moest ik dit zeggen? De pijn in mij is er nog steeds maar er is een scherpte af. Een kleine, scherpe splinter is er van afgesprongen terwijl ik sprak. Het ligt nu in de kamer en iedereen kijkt er in stilte naar.

Het is Tjitske die als eerste wat zegt. “Ik neem aan dat je hier vannacht slaapt?”

Ik knik, er is geen andere mogelijkheid. “Onder één voorwaarde, dat je er morgen-ochtend niet tussenuit piept, zoals de vorige keer.”

Ik weet niet of ik blij ben met de manier waarop Tjitske overgaat tot de orde van de dag. Haar praktische reactie steekt me een beetje. Wat ik wel had verwacht weet ik niet. Welke reactie volgt er normaal op een verhaal als dit? Is er wel een normaal voor hoe ik mij de laatste maanden heb gedragen? Ik beloof Tjitske dat ik blijf ontbijten en trek me terug op de logeerkamer.

Beneden hoor ik ze nog lang praten. Zou dat over mij gaan? Zou het gaan over de grote fantast die ik ben? De onbetrouwbare? Hoe beppe geleden zou hebben als ze wist dat ik geworden ben wie ik nu ben? Het lukt me niet

de slaap te vatten en als het eindelijk tijd is om te ontbijten ben ik opgelucht en doodop.

Aan tafel is het na een gemompelde goedemorgen wederom Tjitske die begint met praten. Ze heeft over haar boodschap nagedacht en kiest haar woorden zorg-vuldig. “Ik heb erover nagedacht, Mia. En het met moeder besproken” Ze knikt naar haar moeder die haar ogen vooral op mij gericht houdt. “Het lijkt mij dat je op een punt bent aangekomen, Mia, dat je hulp kunt gebruiken. Ik wil die hulp wel zijn. De maanden waarin we niets van jou gehoord hebben zijn voor mij niet de leukste geweest. Ik heb me zorgen om je gemaakt en ik heb de winkel heel erg gemist. Ik heb dan ook besloten dat ik je wil helpen om de winkel weer open te laten gaan. Het zomerseizoen komt eraan, het is belangrijk om dat niet te missen. Zo blijft de schade beperkt.”

De theewinkel.

Typisch Tjitske om zo praktisch te blijven in deze omstandigheden. Ik denk aan het on-kruid dat ik heb ontworteld, de staat van de winkel en de berg werk die ons nog te doen staat. Het is veel. Het is ook bezig zijn en een doel hebben. En eigenlijk is een doel precies wat ik nodig heb. Ik knik instemmend. Al mijn woorden zijn gisteren al gezegd.

Na het ontbijt lopen we met z’n tweeën naar de theewinkel.

Ik vertel haar over het onkruid en dat we dat tenminste nu niet meer hoeven te wieden. Ik ben gespannen, hoe zou het er binnen uit zien? Als Tjitske de winkel open gooit ruikt het er een beetje muf. Ook ligt er overal stof. Maar verder is er niets te zien van de tijd dat ik het verwaarloosde. We stoffen, we wassen en mijn humeur klaart een beetje.

Opeens zegt Tjitske iets over mijn huis. Of ik niet zo snel mogelijk weg wil, om weer thuis te zijn. Mijn veilige haven is een stinkend, schimmelend hol geworden maar dat weet Tjitske niet. Ik antwoord ontkennend en vraag of ik misschien nog een nachtje bij haar kan logeren. Tjitske kijkt me fronsend aan en sommeert me aan tafel te gaan zitten. Weer zitten we aan

de zespersoons tafel. “Je vertelt me iets niet. Dit kan alleen werken als je open en eerlijk tegen me bent en niets achterhoudt.”

Wat moet ik zeggen? Dat er lange tijd zoveel zwart was dat ik in bed lag? Dat het me niet kon schelen in welke staat ik of mijn omgeving zich bevond? Dat langzaam alles verstofte en verschimmelde? Dat ik daarna geen energie had om het aan te pakken. Geen energie en al helemaal geen idee waar te beginnen. Ik wil haar niet vertellen over de gezinszak patat en alle denkbare snacks die ik alleen maar besteld had omdat ik geen keuze kon maken. Ik wil helemaal niet delen dat ik zo ontzettend faal. “Beppe zou zich zo voor me schamen” is het enige wat ik uit weet te brengen.

En dan gebeurt het. Ik had het niet zien aankomen. Als ik dit had geweten was ik naar de wc gegaan. Of een stukje lopen. Alles beter dan blijven zitten en deze vernedering te laten gebeuren. Het begint niet eens met een trage traan of een vochtig oog. Van het één op het andere moment huil ik. Schokken mijn schouders. Is er snot en zijn er snikkende uithalen. Ik weet het niet meer, niet hoe ik dit het beste moet verbergen en al helemaal niet hoe ik moet reageren. Ik weet niet wat de gevolgen zijn voor mij nu, voor mij straks, voor mijn wereld. Het is zo groot dat ik verpletterd wordt.

Ook op de veerboot naar huis huil ik. Tjitske slaat haar armen om me heen. In de theewinkel besloot ze met mij mee naar huis te gaan. Met de woorden “Ik ben beppe niet” overtuigde ze me ervan dat ik me niet hoefde te schamen. Toch doe ik dat. Om mijn tranen en om wat ze zo te zien krijgt. Ik weet zelf niet zo goed wat we aantreffen in mijn huis maar dat wat ik gezien heb voordat ik naar de snackbar ging was genoeg voor rillingen over mijn rug.

Het is druk op het veer. Het einde van de werkdag brengt iedereen samen en ik voel de mensen in mij prikken. Met hun voltooide werkzaamheden, hun opgeruimde huizen en hun lach. Om mij heen hangt een walm van mislukking en ik weet zeker dat het hen opvalt. Ik weet ook zeker dat ze daarom niet bij me in de buurt willen staan. Was het maar winter, dan was

het nu donker en kon mijn zwarte walm samenvallen met de mist van de zee. Nu is alles zo zichtbaar, zo aanwezig.
De wal is vol met een dwingende meute op weg naar hun avondmaal. Tussen al die mensen zie ik beppe weer niet staan en mijn bagagedrager voelt leeg. Hoe moet ik nu mijn evenwicht bewaren?

Als ik de voordeur van mijn huisje open doe komt de stank ons tegemoet. De namiddagse zon schijnt genadeloos naar binnen waardoor het vuil nog beter opvalt. Tjitske zegt niets en zet snel de ramen open. Het leeft meer in huis dan dat het ooit gedaan heeft. Met een verbeten gezicht dat ik nog niet eerder bij haar zag begint Tjitske met schoonmaken. Heel even wil ik in bed gaan liggen met een deken over mijn hoofd. Even wil ik alles dempen en mijn wereld klein en overzichtelijk maken. Maar Tjitske staat al te boenen en ik kan haar dit niet alleen laten doen. Ze boent voor mij dus schraap ik alle moed bij elkaar en loop naar boven om daar te beginnen aan mijn slaapkamer. Mijn veiligste plek.

Aan alles is te zien dat het lang geleden is dat er iemand voor het laatst schoon maakte. Er hangen spinnenwebben op plekken waar ik niet keek toen ik mijn ogen het liefst gesloten hield. Onder bed is het helemaal een verschrikking. Er ligt een donkere winter aan kruimels, stofnesten en andere narigheid. Beneden hoor ik Tjitske met de stoelen schuiven. Nu ik dit niet alleen hoef aan te pakken wordt het een stuk makkelijker. Het is rotzooi maar straks is het een nieuw begin. Zou het zo ook met de theewinkel kunnen gaan? Zou Tjitske kunnen vergeten wat er gebeurd is en samen met mij de winkel weer nieuw leven inblazen? De zomer hangt in de lucht, het ideale seizoen voor onze zaak. Langzaam maar zeker komen er meer en meer toeristen het eiland op. Eerst nog in dikke jassen daarna in dunne shirtjes, mopperend dat het toch frisser is op het eiland dan aan de wal. Ik zou de zaak opnieuw in kunnen delen. Of een likje verf kunnen geven. Lavendelblauw. Lichtgeel.
Als het opgeruimd is in mijn hoofd dan is er zoveel meer ruimte voor de theewinkel. Lunaris zou een eigen kast kunnen krijgen. En heel misschien is

er zelfs ruimte om een nieuwe thee samen te stellen. Een lentethee, voor bij een nieuw begin. Samen met Tjitske weet ik zeker dat het een succes zal worden.

Het is stil in huis. Te stil. Het valt me opeens op. Zou ze zich bedacht hebben? Ze heeft natuurlijk geen zin meer om de fouten van een ander op te knappen. Uitgeput door alle rotzooi die ik van mijn leven heb gemaakt is ze wat leukers en misschien wat nuttigers gaan doen.
Al heb ik de voordeur niet gehoord. Nog niet.

Ik zet mijn slaapkamerraam open, schud de kussens nog even op en loop dan naar de keuken. Zachtjes, want als ze er nog is wil ik haar niet aan het schrikken maken.

Ze zit aan de keukentafel. Met haar gezicht verborgen in haar handen. Haar rug is gekromd, haar schouders hangen. Alle energie lijkt uit haar te zijn gestroomd. Ik kijk naar de houtnerven in mijn keukentafel. De diepe groeven glimmen alsof er net een tropische regenbui overheen is gegaan na een alles verzengende zomermiddag. Ik kuch en Tjitske kijkt op. Er lopen tranen over haar gezicht en ze doet niet eens de moeite ze te verbergen.
“Ga zitten.” Ik doe woordeloos wat me gevraagd wordt. Dan pas zie ik de brief die voor haar ligt. Een handgeschreven en dus persoonlijke brief. Hoe komt ze daar nou aan? Is dat een brief aan mij gericht en zit ze die nu te lezen? Waarom huilt ze bij het lezen van de brief?

“Waar heb je die gevonden? Is hij van Klaaske?” Tjitske schudt haar hoofd. Ze kijkt naar de keukentafel. Zou het haar ook opgevallen zijn hoe hij glimt nu zij er aan zit? “Je ouders. Ik wist het niet. Klaaske heeft er nooit over gesproken” Het is stil in mijn hoofd. Als Tjitske weer begint te praten zie ik haar mond bewegen maar hoor ik een piep. Een hoge langgerekte toon van mijn ene gehoorgang naar de volgende.
Het is allesoverheersend en duwt iedere geluidsgolf weg.

DE BRIEF.

Ergens in de kelder van mijn hoofd heb ik het constant bij me gedragen. De gedachte aan de brief waarvan mijn moeder zei dat ze hem gestuurd had.

B R I E F. Nu vormen de letters weer een woord maar de brief die mijn moeder gestuurd zou hebben heb ik nooit ergens gevonden. Ik wist zeker dat hij nooit was verzonden, nooit aangekomen. Het laatste wat er door mijn brievenbus kwam was een oude herinnering die dienst deed als kerst-kaart. Aafke stuurde de foto in januari en op de achterkant stond in kordate letters “fijne kerst” geschreven. Er stond geen afzender bij. Dat hoefde ook niet, voor mij was het geen raadsel wie hem stuurde.

De foto zelf maakte dat ik het wilde uit-schreeuwen van verdriet maar ik wist niet meer hoe je dat deed. Alleen de snavel van mijn roodborstje stond wagenwijd open. Mijn hersenen hadden al het andere plat-gelegd. In vervaagde kleuren stond ze daar, stralend in het middelpunt: Vera. Achter haar stond ik, natuurlijk stond ik achter haar. Schuin achter mij stonden mijn ouders, hun armen om elkaar heen en een trotse glimlach die bij haar begon en bij hem tot volle uitbarsting kwam.

Vlak nadat deze foto werd gemaakt begon alles langzaam af te brokkelen. Op de ochtend van de foto vloog er een walm van amandelbloesem door de gangen en kamers van ons huis. Overal waar Vera liep rook je het. Het hele huis voelde licht en zacht aan. Haar opwinding druppelde ons vanaf het plafond tegemoet. Al weken werd het uitgewasemd door Vera en het kwam nu in druppels naar beneden glijden. Vandaag zal Vera optreden. Vandaag zal ze prima ballerina zijn. Al weken hield ze haar benen geen seconde stil. Haar armen bogen zich sierlijk bij alles wat ze deed. Mama liet haar iedere dag de tutu passen want de tule stond haar adembenemend mooi. Hoe haar blonde haren golfden, overgingen in de poederroze tule: een plaatje was ze. Een suikerzoet poesieplaatje, maar dan wel eentje met een tinkelende lach.

Op de grote dag danste ze voortreffelijk en daar moest een aandenken aan komen. Voor in het fotolijstje op het bijzettafeltje van mijn ouders. Voor aan de muur bij beppe en voor op de schouw van oma Vogel. Eerst stonden we

met z’n viertjes naast elkaar maar de cameralens had een ongekende aantrekkingskracht op mijn kleine zusje. Ze wurmde zich los en zo stond ze in eerste positie voor mij. Er miste nog net een zonnestraal die door het raam precies haar haar zou verlichten. Ik keek naar haar armen, haar benen, haar tule en dacht aan de logeerpartij die voor ons in het verschiet lag.

Tjitske heeft echter niet een verlate kerst-kaart voor zich maar de brief die ik liever nooit had ontvangen. Het is de brief waarin mijn ouders mij vertellen wat er stilletjes altijd in mijn buik zat. In mijn organen. In mijn zweet en eenmaal verdampt in een walm om mij heen: SCHULD.

Ik ben niet schuldig, ik ben schuld zelf.

Ik zit gevangen aan mijn keukentafel.
In een wereld die de mijne lijkt maar waar langzaam een andere wereld is binnen-gedrongen.

De brief. De brief was er al die tijd al maar nu zie ik hem. In de handen van Tjitske is het een nog groter wapen. Lucht. Ik moet lucht. De stoel schraapt als ik Tjitske niet aankijk om op te staan. Ik ren naar de deur, naar het bankje op het wad.
Ze zal de woorden stuk voor stuk geloven. Mijn brandwonden zullen altijd mijn zichtbare schuld zijn. Mijn egoïsme bracht mij littekens maar ontnam haar het leven. Vera, zij die de littekens had weten te dragen.

Ze zien mij zitten. De man die de hond uitlaat. De buurvrouw die haar rondje loopt. De vuurtoren met zijn zoeklicht. Ze zien hoe mijn billen precies passen op deze bank. Hoe alles om mij uitgesleten is. Ze zien me kijken naar het tij. Zoveel golven komen aan en sterven vlak voor mij. Ik wil de druppels tellen, ik wil alles doen om maar niet naar huis te hoeven gaan. De brief verraadt me voor de derde keer. Mijn hoofd had beter moeten weten dan het vergeten van een brief. En niet zomaar een brief. Een allesvernietigende brief.

Woorden die me kleiner maken dan ik al ben, die me doen wensen dat ik nooit geboren was.

Was ik maar nooit Mia geworden. Was alle energie die ik kost maar naar het leven van Vera gegaan. En hier zit ik nu, aan het wad, terwijl ik zojuist nog dacht dat alles goed zou komen. Het is niet voor te stellen dat ik net nog dacht dat schoonmaken me ergens zou brengen. Bij een nieuwe lentethee. Ze zal er niet meer zijn. Tjitske zal, nadat ik wegrende, opgestaan zijn. Zich bedacht hebben dat ze dit nooit meer terug kon krijgen. De minuten die uren werden, alle tijd die ze in mij stak. Ze had het ook aan leven kunnen besteden. De brief zal haar ogen hebben geopend en ze zal op weg zijn gegaan naar het eerstvolgende veer. Terug naar haar eiland. Terug naar haar huis waar liefde alles verslijt en bij elkaar houdt.

Tevergeefs. Alles wat ik gedaan heb is tever-geefs geweest. Het onkruid wieden naast de theewinkel. Het logeren bij Tjitske. Het opruimen van mijn slaapkamer. Het vergeten van de brief. Tjitske zal het niet kunnen vergeten. Niet de woorden in de brief, niet het leven wat had kunnen zijn. Ze zal het zich herinneren als ze naar me kijkt. Op mijn gezicht staat het geschreven in de eens zo vuurrode strepen.

De weg naar huis lijkt langer dan anders. De eenzaamheid die wacht komt harder aan dan voorheen. Nu Tjitske aan mijn keukentafel heeft gezeten lijkt alles leger en de dijk langer. Het kan niet meer goed komen.

Mijn voordeur is dicht maar niet op slot. Mijn huis ruikt naar een was die ik niet gedaan heb en op de tafel staat een rechaud met een pot thee. Het theelichtje brandt nog van zijn laatste resten kaarsvet. Ik mis een waas die ik eerder altijd zag als ik mijn woning rond keek. Een waas grijs, een waas bedompt. In plaats daarvan ruik ik lelietjes-van-dalen in de chemische variant.

Tjitske zit niet aan mijn keukentafel. De stoelen staan netjes aangeschoven alsof ze er nooit heeft gezeten. Ze zit niet aan mijn tafel en ik had niet anders verwacht.

Uiteindelijk drijf ik iedereen van me weg met mijn gezicht, met mijn roodborstje en met mijn grijze vlaag. Ik schenk een kopje Lunaristhee in. Voel hoe de warmte van het water en de gloed van de gember mijn keel, borst en buik verwarmt. Ik zal het er mee moeten doen. Dit is het. Ik en thee. Ik in dit huis met mijn schuld die iedereen voor altijd zal afstoten.

De klok wijst een tijd aan die het niet is. Ik ben niet veel opgeschoten sinds de dag dat ik in bed kroop om er heel lang niet meer uit te komen. Dat is precies wat ik nu ga doen. Het is nu zo schoon dat het lekkerder zal liggen dan de laatste keer. Ik zal me verbergen in de dekens. Ik zal me wikkelen in de warmte, wetend dat er nu helemaal niets meer is om voor uit mijn bed te komen.

Iedere trede van de trap kraakt. Terwijl mijn hand over de gladde leuning glijdt hoop ik heel even dat Kiki me boven staat op te wachten. Met haar 101. 358 blonde haren en altijd het licht om zich heen. Dat we dan zonnestralen vangen en ze vertelt waarom ze eigenlijk Vera is. En dan vertelt ze me hoe ik kan veranderen van de schuld die ik ben naar een evenbeeld van Vera. Hoe kan ik worden wat Vera nu zou zijn?

Kiki heeft alle antwoorden op de zesde trede van mijn trap. Want op de helft van mijn weg naar boven zie ik de deur half open staan. Ik zie weer de glimp van de engelse roos. Van de kamer die ik namaakte uit mijn herinneringen. De kamer waar ik gelukkig kon zijn als ik wist hoe. Ik zou wel willen gillen maar mijn keel zit dichtgeknepen.

Daar, op mijn bed liggen de blonde haren die ik zo graag wilde zien. Kiki. Vera. Mijn hoofd tolt als ik naast haar ga liggen.

Het voelt zo vertrouwd. Dit is wat ik wilde. Bij Vera zijn en mijn ogen sluiten.

“Ben je daar eindelijk?” de stem naast me is zacht en slaapdronken. Dit is Kiki niet. Dit is Vera niet. Tjitske ligt naast me en terwijl ik me opkrul mompel ik zacht “Ja, ik ben er.”

